

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Slægt & Data

Medlemsblad for DIS-Danmark

årgang 22 nr. 4 - 2008

Udgives af DIS-Danmark

Databehandling i Slægtsforskning
www.dis-danmark.dk
admin@dis-danmark.dk

Adresseændringer meddeles til:

Kasserer Werner Wittekind
Rudersdalsvej 114, 2.tv.
2840 Holte
Tlf. 45 41 43 15
kasserer@dis-danmark.dk

Redaktionen:

Erik Kann, ansvarshavende redaktør
Johan Jepsens Vej 1, 2830 Virum
Tlf: 45 85 18 02 (efter kl. 18)
redaktion@dis-danmark.dk

Kathrine Tobiasen, best.mdl.

Layout, sats og tryk:

Grafisk Data Center A/S, tlf. 66 12 10 30
Trykoplæg: 5.900 eksemplarer

Artikler i bladet afspejler ikke nødvendigvis foreningens holdning.
Artikler uden forfatterangivelse kan betragtes som foreningsstof.
Redaktionen påtager sig intet ansvar for uopfordret indsendt materiale og forbeholder sig ret til at redigere i tilsendte artikler.
Eftertryk er tilladt efter aftale med redaktionen. Det skal forsynes med tydelig kildeangivelse og med tilsendelse af det aftrykte.

Bladet udkommer 4 gange årligt.

Næste deadline:	Udkommer:
1. februar 2009	Marts 2009
1. maj 2009	Juni 2009
1. august 2009	September 2009
1. november 2009	December 2009

Bladet sendes gratis til medlemmer af DIS-Danmark.

Medlemskontingent 2008: 200 kr.
Girokonto: 501-2058

ISSN 0903-6172

Indhold nr. 4 - december 2008

- 3 Det virtuelle arkiv eller noget om slægtsforskning på nettet - i praksis
- 8 Næsten som et juleeventyr
- 13 Billedbehandling af billedfiler fra Arkivalieronline.dk
- 15 Pesten, kirkebogen og slægtsforskeren
- 18 Lokalarkiver i Århus
- 20 Fremragende hjælp i DIS-Forum
- 22 Efter bemyndigelse
- 23 Generalforsamling 2009
- 24 Det blev fortalt i familien
- 27 Aner i Australien?
- 27 Særtilbud - især til nye medlemmer
- 28 Medlemsundersøgelsen
- 30 Kalender
- 31 Kontingent 2009

Links i artiklerne

De links der står i artiklerne i dette nummer – er også lagt på www.dis-danmark.dk – find dem under menupunktet „Links“.

Forsidefoto:

Billeder fra forskellige arkiver i Århus (se artiklen s. 18)
Fotograf: Kurt Lundskov

Det virtuelle arkiv eller noget om slægtsforskning på nettet - i praksis

Erik Kann

Johan Jepsens Vej 1
2830 Virum
45 85 18 02
erik@reinholdt-kann.dk

Der vil næppe være én eneste slægtsforsker, der ikke vil være enig med mig i, at verden på de gamle arkiver var tryk, rar og overskuelig. Heller ingen vil formodentlig bestride, at "nettet" ud over at være en smart, hurtig og bekvem hjælper, i kraft af dets omfattende informationslager, også i høj grad bidrager til uoverskuelighed og forvirring.

Situationen lige nu

Rent faktisk er det sådan, at Danmarks slægtsforskere lige nu befinder sig i en helt unik position med optimal mulighed for at forene det bedste fra de to universer. Opgaven fordrer egentlig ikke en masse ny viden, men alene vilje til at tænke og bruge allerede eksisterende elementer på en (måske) ny måde.

Udgangspunktet

Udgangspunktet skal være det, der gør arkiverne trygge, rare og overskuelige, nemlig deres logiske og gennemskuelige systematik kombineret med deres åbenlyse prioritering af kilderne efter disses kildemæssige udsagnsværdi. Arkivernes systematik er dybest set funderet i det, der kaldes "proveniensprincippet" eller hjemhørs-/tilhørsprincippet, der sikrer en entydig, logisk henlæggelse af arkivalier efter myndighedsområder. Set fra slægtsforskernes arbejdsvinkel betyder dette ikke bare, at kirkebøger er opdelt efter sogne, folketællinger efter sogn, herred og amt men også, at der eksisterer en næsten knivskarp skelnen mellem originale og ikke-originale kilder.

Hvad er det, der skal forenes?

Denne trygge ramme af systematik og

overskuelighed skal forenes med Internettets evne til hurtigt at søge på tværs af mange forskellige typer af relevant materiale.

Internettet formår som ingen anden eksisterende størrelse at komme rundt i alle kroge og hjørner. Internettet evner ganske enkelt at få øje på noget, man ikke ville have en jordisk chance for selv at få øje på – og i hvert fald ikke så nemt og hurtigt. Som antydning ovenfor er Internettets vanskelighed, at det ofte får øje på for meget på én gang.

Er det ikke meget nemmere bare at søge?

For rigtig mange er det at bruge nettet lig med "bare" at lægge en søgning ud i Google. Og ingen kan formodentlig sige sig fri for at være fascineret ved tanken om ca. 20.000 hits på søgningen <hans hansen slægt>.

Efter min mening kommer man dog hurtigt til kort med åbenlyse vanskeligheder med bl.a. at skelne mellem væsentlige og ikke så væsentlige kilder. Skal man nå et fornuftigt resultat, er der kun én ting at gøre, nemlig at frasige sig "retten til" at tage udgangspunkt i at søge bredt på Internettet. Læg her venligst mærke til, at jeg skriver "tage udgangspunkt i". Selvfølgelig skal man også udnytte den mulighed - men det skal bare ikke være fra dag ét!

Hvor skal man så starte?

Udgangspunktet skal være systematik og atter systematik. Ved at være systematisk opnår man to vigtige ting:

- Målttede og kontrollerede søgninger
- Kvalitetssikring af kildematerialet

Målttet og kontrolleret

Målttet og kontrolleret betyder, at man uden alt for mange afstikkere bevæger sig mest muligt direkte mod svaret på sine spørgsmål i maksimal kontrol. Kontrol vil sige, at man hele tiden har styr på, hvilken datamængde man søger i og hvilken datamængde, man ikke søger i. Det kontrollerede bør sikre, at man på grundlag af et negativt søgeresultat er i stand til at bevæge sig videre til en anden søgning.

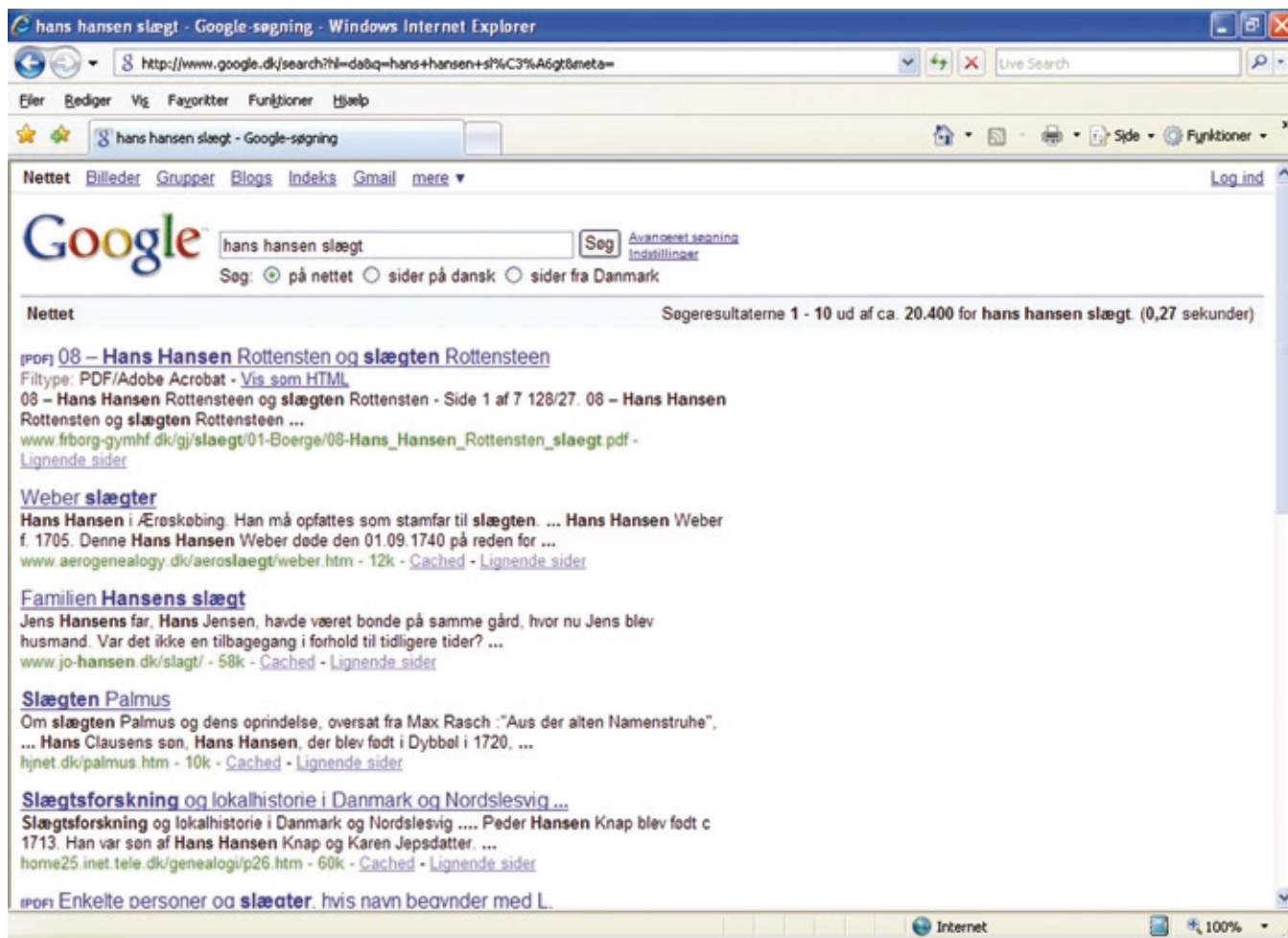
Eksempel: En bred søgning på nettet efter <hans hansen> giver måske ikke noget resultat. Hvad har man så søgt i, hvad behøver man ikke længere at interessere sig for, hvad kan man udelukke etc?

Den målttede og kontrollerede søgning tager afsæt i arkivernes trygge og systematiske verden.

Det heldige er jo netop, at den trygge og systematiske verden er kopieret i en funktionel, virtuel udgave på nettet i kraft af scannerne i tjenesten "Arkivalier Online" <http://www.arkivalieronline.dk/>. Det er her og ingen andre steder, man bør starte. En negativ gennemgang af folketællingen 1845 for x-sogn giver adgang til at komme målttet videre. Ingen forekomst i x-sogn, altså kan jeg tillade mig at gå videre i y-sogn etc., etc.

Kvalitetssikring af kildematerialet

Fremgangsmåden er samtidig den eneste farbare vej i en kvalitetssikring af kildematerialet. De scannede gengivelser af originalkilderne er indskudt i det højest rangerede kildemateriale set med kildekritiske briller. At det virtuelle arkiv samtidig kan benyttes hjemme i hjørnet med udsigt til kaffekrus og oldefars tikkende standur, gør det vel i grunden ikke ringere!!!!

Bred søgning i Google er oftest lig med uoverskuelighed og ringe grad af kvalitetssikring

Alt andet er bearbejdet

Det er vigtigt at understrege, at *alt andet materiale* på nettet er bearbejdet i en eller anden form. Bearbejdning findes i mange varianter, lige fra de helt "uskyldige" med udeladelse af et bestemt felt i en indtastning (f.eks. stillingsbetegnelse i gengivelsen af en folketælling) til den variant, hvor der er tale om en egentlig fortolkning: "Der står ganske vist Ole Larsen i folketællingen, men jeg ved, at det var Ole Sørensen, der"

Ekstremudgaven er den helt uden noter med forklaring om fortolkningen!!!!

Allerførst

Inden man overhovedet kaster sig over den målrettede og kontrollerede arbejdsproces, vil det for langt de fleste være en stor fordel at sikre sig det fornødne administrative overblik.

Først og fremmest er der selvfølgelig den helt klassiske "sogn, herred, amtremse", som bare skal sidde lige i skabet. Men det vil også specielt af hensyn til søgning efter korrekt lokalhistorisk arkiv være en fordel, hvis man har overblik over lokaliteternes kommunale tilhørsforhold. Som bekendt blev det administrative Danmarkskort nytegnet pr. 1. januar 2007. Men trods strukturreformen er formodentlig alle foreningsdannelser fortsat med uændret betegnelse og geografiske tilhørsforhold. Mange fortegnelser anvender således fortsat den gamle kommunebetegnelse, medens andre refererer til de nye betegnelser.

Eksempel

Lad os tage et eksempel: Udgangspunktet er Hans Larsen, født 1843 i Utterslev sogn på Lolland. Et opslag på den meget benyttede Krabsens

stednavnedatabase www.krabsen.dk placerer Utterslev sogn i Lollands Nørre herred, Maribo amt. Af hensyn til det videre arbejde må vi både identificere det gamle kommunale tilhørsforhold før 1. januar 2007 og det tilsvarende efter 1. januar 2007. På f.eks. følgende adresse http://www.clickety-click.dk/amt-herred-sogn/data/sogne_id.csv får man henvisning til den gamle kommune, medens man på følgende adresse www.sogn.dk får oplysning om den nye kommune. Den gamle kommune var Ravnsborg, medens den nye er Lollands kommune.

Klar til at gå i gang

Med det helt basale administrative på plads er man i princippet klar til at gå i gang med den regulære slægtsforskning. Jf. ovenfor er Arkivalier Online stedet at tage udgangspunkt i. Her har man fat i den virtuelle arkivalske ver-

den med alt, hvad deraf følger. Kvaliteten af kildematerialet er ubestridelig og pålidelig.

Næste trin

De næste trin kan være meget forskellige. For den slægtsforsker, der er langt i sin forskning, kan det måske være en fordel at finde ud af, hvorvidt andre allerede har beskæftiget sig med samme slægt. For den nystartede med ganske få navne er denne mulighed ikke interessant. Det samme gælder med stor sandsynlighed bibliotekernes samlinger af trykte anetavle, slægtsbøger etc.

Nybegynderen i slægtsforskning – altså den der står overfor at skulle

starte helt fra bunden, i virkeligheden er den, der er lettest at have med at gøre: Nybegynderen skal nemlig som udgangspunkt slet ikke anvende Internettet. Det bør efter min bedste mening først ske, når vedkommende dels har sat sig ind i fagets basale metodiske problemfelter, eksempelvis: Hvad er en anetavle, og hvad er en efterslægstavle?, dels via kontakter, indsamling af attester mm. har opbygget et vist arsenal af navne: Hvad hjælper det at finde 20.000 svar på en søgning, hvis man ikke kender nogen navne før ens bedsteforældre?

To forskellige trin

Skal man stille tingene lidt firkantet

op, kan man sige, at der er to forskellige ting, der skal forfølges.

Opsporing af andre kilder af relevans for sognet

Opsporing af relevante hjælpemidler

De to ting hænger naturligvis nøjesammen, og søgninger på nettet vil ofte føre til ressourcer, der rummer oplysninger om begge forhold.

Fremgangsmåde

Man kunne måske endnu engang være fristet af at give sig i kast med en bred søgning i Google. Endnu engang vil jeg opfordre til, at man tænker syste-

The screenshot shows the website 'arkivalieronline.dk' with search filters for 'Kirkebøger'. The filters are set to 'Amt: Maribo', 'Herred: Lolland Sønder', and 'Sogn: Sollested'. Below the filters is a table with columns: Sogn, Herred, Amt, Tekst, Fra, Til, F, K, V, D, J, T, A. The table contains six rows of data for the Sollested church in Maribo.

Sogn	Herred	Amt	Tekst	Fra	Til	F	K	V	D	J	T	A
Sollested	Lolland Sønder	Maribo	Sollested	1813	1831	X	X	X	X	X		
Sollested	Lolland Sønder	Maribo	Sollested	1828	1852	X	X	X	X	X	X	X
Sollested	Lolland Sønder	Maribo	Sollested	1852	1888	X	X	X	X	X	X	X
Sollested	Lolland Sønder	Maribo	Sollested	1883	1891	X	X	X	X			
Sollested	Lolland Sønder	Maribo	Sollested	1892	1911	X	X	X	X			
Sollested	Lolland Sønder	Maribo	Sollested	1911	1924	X	X	X	X			

Arkivalier Online signalerer ro, renlighed og regelmæssighed.

matisk og målrettet. Derfor skal man altid stille sig selv følgende spørgsmål: "Hvem har at gøre med", "hvem må anses for at have mest viden om" og sidst men ikke mindst: "Hvor kan jeg med den største grad af sandsynlighed forvente at finde den mest komplette og mest opdaterede mængde af referencer?"

I det omfang, der overhovedet er muligt, omgår man derved Internettets største svøbe: Man ved aldrig, om der er mere, om man har overset et eller andet. Jeg påstår ikke, at min metode er lig med garanti for fuldstændighed, men det er med garanti den fremgangsmåde, der rummer den største sandsynlighed for fuldstændighed.

Portal

Kodeordet er portal, som bedst kan forklares som et netsted, der ud fra bestemte afgrænsninger (f.eks. geografi eller emne) samler links og ofte også kommentarer af høj kvalitet.

Lad os vende tilbage til eksemplet med Hans Larsen ovenfor. Han blev identificeret med tilhør til gamle Ravnsborg kommune, nuværende Lollands kommune. Hvem må anses for at have mest dækkende information om, hvilke andre kilder der findes til dette områdes historie. Svaret er enkelt: Det lokale arkiv! Det er i denne organisation, det er rimeligt at forvente, at man mest målrettet og dækkende samler og tilgængeliggør informationer om området. Via oversigten

over lokalhistoriske arkiver på www.danskearkiver.dk finder vi frem til, at der rent faktisk findes et lokalarkiv, nemlig <http://www.grytner.dk/~ravnsarkiv/>. Allerede på forsiden er der lovende ting, nemlig menupunktet "Kildemateriale". Et opslag her afslører, at der findes indtastninger af et antal matrikler, som måske kunne vise sig nyttige.

Man kan sagtens forestille sig flere relevante portaler. I den konkrete sammenhæng kunne det være en mulig slægtshistorisk forening, et bibliotek i området med en lokalsamling mm.

Amt-herred-sogn

Vores egen forening har faktisk lagt

A screenshot of a web browser window showing the 'Digitale Kilder' portal. The browser title is 'Amt-Herred-Sogn: Maribo -] Lollands Nørre -] Utterslev - Windows Internet Explorer'. The address bar shows the URL: <http://www.e-bachmann.dk/genealogy/ds-danmark.dk/prod/sogne/sogn.php?amt=Maribo&herred=Lollands%20Nørre&sogn>. The page content is organized into sections for different administrative levels:

- Maribo amt**: Includes a link for 'Fæsteprotokol (1719-1910)' and 'Christianssæde gods - vestre del' with an 'Anmeld' button.
- Lollands Nørre herred**: A table listing various records:

Andet (-)	Gamle postkort	Anmeld
Andet (1500-1775)	Samlinger til de Danske Øers, Laalands og Falsters Historie af P. Rhode 1776 udgave	Anmeld
Andet (-)	Oversigt over godser/sogne	Anmeld
Godsskifter (1700-1740)	Vintersborg (register)	Anmeld
Andet (-)	Peter Rhode om Laalands historie, 1853 udg.	Anmeld
Andet (1869-1918)	Registre til Politiprotokoller	Anmeld
Fæsteprotokol (1777-1879)	Frederiksdal	Anmeld
Skifteprotokol (1741-1771)	Christianssæde vester distrikt (register)	Anmeld
Andet (1885-1902)	Fortegnelse over næringsdrivende	Anmeld
Ravnsborg Lokalhistoriske Arkiv		Anmeld
Højreby Lokalhistoriske Arkiv		Anmeld
- Utterslev sogn**: Includes links for 'Folketælling (1845-)' and 'Matrikler (1844-)' with 'Anmeld' buttons.

The browser status bar at the bottom shows 'Udført, men med fejl på siden.' and 'Internet'.

an til det, man kunne kalde for en "overportal", det vil sige en portal, der samler informationer fra alle relevante portaler. Det er tjenesten "amt-herred-sogn", der er tilgængelig på forningens hjemmeside under menu-punktet "kilder". Ideen er, at man her ud fra en geografisk inddeling samler alle relevante kildehenvisninger for lokaliteten.

Det interessante er, at der udover de matrikler fra Utterslev sogn, vi allerede har set under lokalarkivet, er en mængde henvisninger til kilder, der er mere bredt dækkende end det snævre sogn. Nu er vi da virkelig på sporet af noget!!!

DanPa

DanPa portalen er også særdeles væsentlig: <http://www.danpa.dk/>. Her dækker man endnu bredere end de hidtil gennemgåede ved også at fange en række specialsamlinger som eksempelvis Dansk Folkemindesamling, Arbejderbevægelsens arkiv etc.

Registre

Vores arbejde gennem portalerne vil givetvis fange rigtig mange registre og afskrifter. Man skal naturligvis være opmærksom på det største og mest dækkende af de eksisterende registre, nemlig baserne i Dansk Demografisk Database. Naturligvis er der tale om indtastninger/afskrifter af kilderne og

ikke "bare" et register. Men med den lette og dækkende tilgang til den bedste kvalitet kildemateriale i Arkivalier Online, mener jeg faktisk, det er væsentligt at fastholde kildeværdien i Dansk Demografisk Database som værende et register.

Den videre færd

Som anført forestiller jeg mig ikke, at alt nu er fundet. Men ved denne fremgangsmåde mener jeg faktisk, at man kan føle sig rimelig sikker. At der naturligvis også venter arbejde med indholdet af private hjemmesider med deres informationer er en selvfølge. Men det er bare en helt anden historie.

Næsten som et juleeventyr

Sådan fik jeg en hel slægtsgren foræret

Henrik Prætorius
Snebærvænget 27
2830 Virum
Tlf. 45 85 29 87
ahzarella@webspeed.dk

Min tip-5-oldefar Johannes Prætorius blev født i Højst i Sønderjylland den 10. juli 1640. Han blev senere præst og bar, som den tredje i rækken af præster, navnet Johannes Prætorius. Han blev i 1669 gift med Dorothea Appolonia Oporinus, og det er hendes familie, historien drejer sig om.

Familien Oporinus

Hendes far, Johann Conrad Oporinus, var rektor og kantor på Fehmarn, og hans familie skulle nedstamme fra den kendte bogtrykker i Basel, Johannes Oporinus, født Herbst, som levede fra 1507 til 1567.

Det var en meget spændende familie, med flere markante personligheder, og slægtskabet var almindelig anerkendt, også af en række danske slægtsforskere som f.eks. Carl Langholz.

Da jeg så selv i "Slægt og Data" Nr. 3/2006 skrev en artikel om "Indviklede familieforhold", brugte jeg et skema, der viste forbindelsen til familien i Basel.

Ad omveje lærte en Katrin Schlaaff i Hamburg dette skema at kende, og hun skrev til mig, fordi vi åbenbart havde fælles aner. Hun nedstammede også fra Johann Conrad Oporinus på Fehmarn.

Og så begyndte verden at forandre sig!

Vi havde begge som udgangspunkt forbindelsen til Basel, og vi ville gerne nøjere fastslå de mellemliggende generationer ned til Johann Conrad, om hvem vi intet vidste, før han kom til

Illustration 1: *Matthiæ: Hann. gelehrte Anzeigen.*

Fehmarn. Vi tænkte også meget over, hvad der fik en mulig forfader til at drage den lange vej fra Basel til det nordligste Tyskland.

Vi arbejdede jo med en tid, hvor vi ikke fik hjælp af kirkebøgerne, så vi gik derfor i gang med at finde andre relevante dokumenter, og vi fandt derved ikke så få personer, der bar navnet Oporinus. Men især 2 dokumenter bragte os et langt skridt videre.

Nye spor

I *Staatsarchiv Wolfenbüttel* fandt vi et tidsskrift fra 1754: *Hannoversche Gelehrte Anzeigen*, hvor en Dr. D.G. Matthiæ har beskrevet familien Oporinus. Han kender Johann Conrad og kan fortælle os om hans far, der hed Warner Oporinus, og han fører os videre til hans farfar, der hed Nikolaus Oporinus. Endelig kan han beskrive Johann Conrads liv på Fehmarn og hans

giftermål her med Rahel Uckermann samt hendes aner.

Og vi fandt også en disputats af Johann Conrad fra det naturvidenskabelige fakultet i Rinteln nær Minden i Westfalen, fra 1630, som viste, at han havde studeret der, inden han kom til Fehmarn.

I dedikationerne på disputatsen kunne vi finde hans far, Warner Oporinus, og hans morbror Esajæ Peinen.

Nu er vi allerede langt fra forbindelsen til Basel, og også Matthiæ slår fast, at denne slægt har helt andre rødder. Men hvor kom familien så fra?

Så gjorde vi endnu en opdagelse. Vi studerede det epitafium, som Rahel Uckermann lod opsætte i Kirken i Burg på Fehmarn over sin mand Johann Conrad. Øverst oppe på dette epitafium er der noget, der kunne ligne et familievåben. Et meget usædvanligt våben med 2 såkaldte Mohrenköpfe, negerhoveder. Disse negerhoveder symboliserede den helige Mauritius, som var en kristen romersk feltherre, der nægtede at tilbede de hedenske guder. Derfor blev en anden romersk legion i år 290 sat til at udrydde ham og hans soldater ved Solothurn i Schweiz. Han gengives som sort, da han angiveligt stammede fra Theben ved Nilen.

De schweiziske byer St. Maurice og St. Moritz er opkaldt efter ham, og han angives som skytshelgen for klædehandlere og farvere.

Katrin søgte efter et sådan våben i Siebmachers grosses und allgemeines Wappenbuch fra 1890 - og fandt det!

Illustration 2: Oporinus epitaphiem i Kirken i Burg

Illustration 3: Familievåbnet øverst på epitaphiet

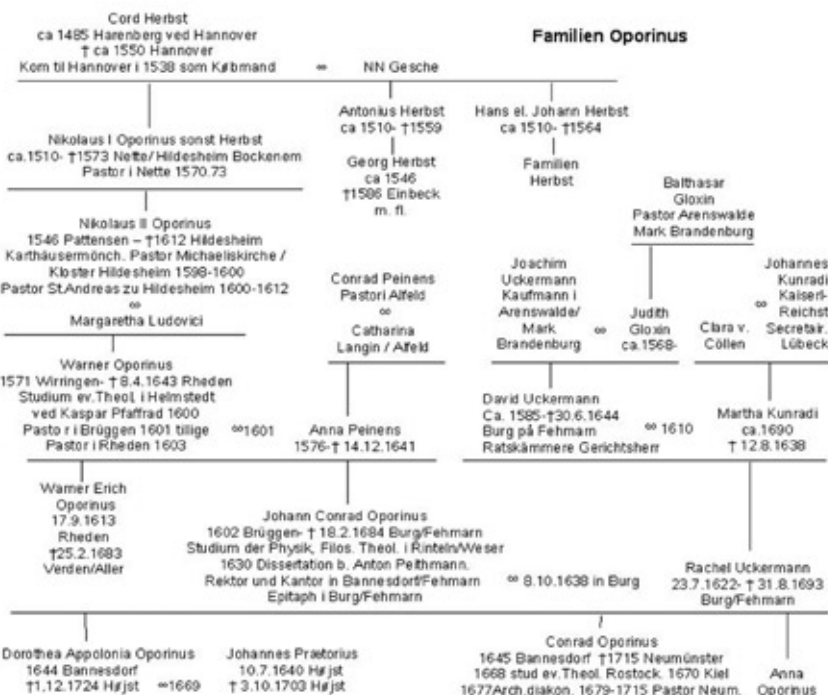
Stor var vores begejstring, og den blev ikke mindre, da vi så, at det tilhørte en patricierfamilie Georg Herbst i Einbeck syd for Hildesheim.

Og nu begyndte billedet at tegne sig. Herbst betyder efterår, ligesom Oporinus er det græske ord for efterår! Vi har altså en familie, nøjagtig som tilfældet var med Johannes Oporinus i Basel, med familienavnet Herbst, som et af familiemedlemmerne ændrede til den græske variant.

Vi fortsatte nu søgningen efter familien Herbst. Det viste sig, at familien ikke stammede fra Einbeck. Den Georg Herbst, vi fandt i Einbeck, flyttede dertil omkring 1580 og købte der det tidligere nonnekloster i Maschenstrasse, hvor man stadig i dag kan finde hans våben med de 2 Mohrenköpfe over indgangsdøren.

De første led af familien

Ved studier på flere universitetsbiblioteker og ved en stor hjælpsomhed fra et utal af lokalhistoriske foreninger,

lykkedes det efterhånden at opstille det mest sandsynlige familieskema. Familiens ældste må antages at være en Cord Herbst, der kom fra Harenberg ved Hannover og senere blev en del af de betydende slægter i Hannover. Familien var velhavende, og denne velstand prægede de fleste efterfølgende generationer. Da området på det tidspunkt var kendt for klædehandel, og da klædehandlerne netop havde den hellige Mauritius som skytshelgen, er det nærliggende at antage, at rigdommen stammede fra handel med klæde.

Cord Herbst, gift med Gesche, havde i hvert fald 3 sønner. Alle var født omkring 1510. Antonius og Hans el. Johann, der blev stamfædre til familien Herbst, og Nikolaus, som ændrede sit navn til Oporinus, da han blev enten klosterbroder eller pastor. Han har måske også på dette tidspunkt læst bogtrykker Oporinus' bøger, der var kendte over store dele af Europa. Det er måske tvivlsomt, om han oprindeligt havde antaget et andet fornavn. Nikolaus er nemlig også af græsk oprindelse.

Reformationen i Niedersachsen

Reformationen i det, der i dag hedder

Tyskland, var en anderledes voldsom omvæltning end den, vi kender fra Danmarkshistorien. Tiden i midten af 1500-tallet var meget præget af reformationen. Luther havde offentliggjort sine teser i 1517, og i mange af de større byer i Niedersachsen blev der af de stedlige råd indsat evangeliske præster, ofte uden Landsherrernes samtykke, f.eks. Braunschweig 1528, Einbeck 1529, Hannover 1533 og Hildesheim 1542.

Også mange adelige, som var kirke-

Illustration 4: Erich I med sin hustru Elisabeth

herrer, og som derfor kunne ansætte præster, indsatte evangeliske præster uden at afvente fyrsternes godkendelse.

Efterhånden åbnede også fyrsterne sig for den evangeliske lære, og i 1540 blev den indført i fyrstendømmet Calenberg-Göttingen, som omfattede det meste af det, vi i dag kalder Niedersachsen.

Her var det fyrst Erich I af Calenbergs anden hustru Elisabeth af Braunschweig, der trods sin mands modstand overgik til den lutherske religion allerede i 1535 og med den af hende udnævnte Landssuperintendent Antonius Corvinus' hjælp indførte reformationen i 1540 i fyrstendømmet.

Hendes søn Erich II von Calenberg, der var regerende fyrste fra 1545 til 1584, var af sin mor opdraget i den evangeliske tro, men konverterede til katolicismen (vist mest af politiske grunde, for at stå sig bedre med kejseren Karl V, der jo var romersk kejser og dermed katolsk).

Han forsøgte at forhindre reformationen, men en række militære eventyr tærede så stærkt på fyrstendømmets økonomi, at han i 1553 måtte bede om finansiel støtte fra sine byer og med i købet give tilladelse til evangelisk gudstjeneste.

Det var under disse omstændigheder, at Nikolaus I voksede op, og man kan forestille sig, at han på et eller andet tidspunkt i årene efter reformationen konverterede til den evangeliske religion. Det kunne give ham tid til nogle års studier, inden vi i 1570 finder ham som pastor i Nette syd for Hildesheim.

Nikolaus II Oporinus

Nikolaus Oporinus II blev født i 1546 i Pattensen ved Hannover. Han blev i en alder af 14 år i 1561 sendt i Karthauser-kloster i Hildesheim. I 1566 fik læsningen af Luthers skrifter ham til at forlade den katolske tro, og han forlod klosteret til Priorens og de andre munkes bedrøvelse. Prioren Christoph Fabri græd en heisse Zähre (en varm tåre), men åbnede dog begge dørene

Illustration 6: St. Andreaskirken i Hildesheim

1612. Han var gift med Margaretha Ludovici.

for ham for at vise ham, at han respekterede hans beslutning.

Det er uvist, hvorfor Nikolaus II altså i en årrække var i katolsk kloster, da hans far, som senere pastor i Nette fra 1570-73, jo ikke kan have været katolsk gejstlig, hvis han har været gift.

Nikolaus II blev ordineret i Erfurt, og var siden pastor 1 år i Kemnade ved Bodenwerder sydøst for Hildesheim. Derefter blev han pastor i Wirringen/Wehmingen (Hildesheim, Sarstedt). Han har nok været ansat der fra 1568/70 og til 1588.

I 1598 blev han pastor ved St. Michaelis kirken i Hildesheim, og fra slutningen af 1600 blev han hjælpepræst ved den lutherske St. Andreas kirke, ligeledes i Hildesheim. Det var i en tid, hvor den katolske indstillede kurfyrstelige regering og den evangeliske St. Michaelis kirke stredes om magten, og fra den 1. januar 1611 blev der igen for en årrække indsat katolske præster. Nikolaus døde året efter i

Illustration 5: St. Michaeliskirken i Hildesheim

Warner Oporinus

Warner Oporinus blev nok født i 1571 i Wirringen, hvor hans far var pastor på det tidspunkt. Han blev formodentlig sendt i skole i Riddagshausen nær Braunschweig. Det kan vi se af den hyldest, skolelederen Henricus Scheilken skrev i Warners disputats ved universitetet i Helmstedt i 1600. Han studerede her evangelisk teologi hos professor Kaspar Pfaffrad.

Ifølge Matthiä i Hannoversche Gelehrte Anzeigen, der refererede hans egne optegnelser, blev han i 1601 pastor i Brüggan an der Leine, og han blev samme år gift med Anna Peinen.

I 1603 blev Warner tillige pastor i den nærliggende by Rheden, hvor han så var til sin død den 8. april 1643, kl. 1 om natten.

Anna blev – igen ifølge Matthiä – født i 1576 som datter af pastor Conrad Peinen i det nærliggende Alfeld og hans hustru Catharina, født Langin.

Hans egne optegnelser fortæller os, at hans hustru Anna døde kl. 1 om eftermiddagen den 14. december 1641.

Besøg i Rheden

Katrin tog kontakt til kirkeværgerne ved kirken i Rheden og fik at vide, at der var mange interessante spor efter Warner i kirken. Hun tog på besøg i kirken, og hvad fandt hun så?

Et 1,63 m. højt epitafium, som Warner lod udføre i lys sandsten for sig selv. Det viser ham knælende og bedende på en pude foran et kors med

Illustration 7: Klostret i Riddagshausen

Jesus. Han vises med langt skæg, kort pandehår og langt hår. Om han nu har set netop sådan ud, ved man ikke. Det var vist skik og brug at afbilde personer således. Men det er det ældste billede, vi har af nogen i slægten, og øverst oppe på epitafiet ser vi til venstre det kendte våbenskjold med de 2 Mohrenköpfe.

I 1610 renoverede han kirken og anskaffede samtidig et nyt orgel. En del af piberne er stadig de originale fra dengang. Han fik midlerne til dette fra sin velhavende far Nikolaus.

Warner blev begravet under kirkegulvet foran alteret. Hans knogler fandt man ved renoveringsarbejder i 60-erne. Det siges, at de mange lig, der var begravet under kirkegulvet, gav en ubehagelig lugt om sommeren, og at der krævedes megen røgelse.

På kirkens ydermur har Warner også indridset sine initialer mellem to vinduer. Han og Anna fik mange børn, deriblandt min ane Johann Conrad.

Johan Conrad Oporinus

Johann Conrad Oporinus blev, som den ældste i den store børneflokk, født i 1602 i Brüngen.

Han studerede naturvidenskab, filosofi og teologi på universitetet i Rin-

Illustration 8: Kirken i Rheden

teln nær Minden i Westfalen og skrev disputats her i 1630.

På den sidste side af hans disputats fandt vi tilegnelserne til hans far og hans morbror Esaiaë Peinen.

Fehmarn

Efter studiet er han rejst til Fehmarn, hvor han blev rektor ved skolen i den lille by Bannesdorf. Skolen her var skole for alle børn i den nordøstlige del af Fehmarn.

Han blev tillige organist (eller kantor) ved Sct. Johanniskirken, der ligger i Petersdorf i den vestlige del af øen. Man kan forestille sig, at han til hverdag underviste på skolen i Bannesdorf og om søndagen kørte – eller red - til Petersdorf for at forrette tjeneste her.

I Burg på Fehmarn blev Johan Conrad så den 8. oktober 1638 gift med Rahel Uckermann, datter af David Uckermann og Martha Kunradi.

Johann Conrad Oporinus og Rahel Uckermann fik deres første barn i 1641 i Bannesdorf. Derefter i hvert fald 6 børn, heriblandt Dorothea Apollonia, der blev Johannes Prætorius' hustru, født 1644 og død i Højst den 1. december 1724.

Desuden sønnen Conrad Oporinus, født 1645, som blev præst i Neumünster, hvorfra vi får dokumentationen for Dorotheas ægteskab med Johannes Prætorius.

Endelig kan vi nævne datteren Anna Oporinus, født 1646, og som er Katrin Schlaaffs ane.

Johan Conrad døde i Burg den 18. februar 1684 i en alder af 81 år. Han var derfor nok ikke i embedet længere end til omkring 1665. Han blev begravet i Burg, og i kirken der har hans hustru Rahel ladet fremstille det tidligere omtalte Oporinus-Epitafium.

Kirken i Burg

Johann Conrads epitafium er den ovale tavle, der hænger oppe på søjlen i midten af billedet.

Tavlen er i to afsnit, en latinsk og en tysk. Den latinske tekst lyder nogenlunde således:

Illustration 9: Epitaphiet i Rheden kirke

16.D.S.84

I denne jord hviler blidt den som Oporini bekendte Johann Conrads knogler den anden del af mennesket. Den bedste del nemlig sjælen er i Himlen Den anden del legemet blev givet til Jorden, hvormed synden forgår og

Illustration 10: Nærbillede af Warner Oporinus epitaphiem

Disputatio
DE CONSTITUTIONE
 Naturalisscientiæ
 Resp. Johanne Conrado Oporino
 Rhedeno – Brunsvicens

ORDO.

Definitio Physicæ 1. universam ejus essentiam ac naturam causis essentialib comprehensam ostendit. 2. de quibus tractet fc. derebus naturalibus monet. 3. quomodo super illis constituatur, aut in illis fundetur hæc scientia, docet. 4. Sola homogænea i. e. e. naturalium rerum naturis cognita, connectit, heterogenearemo vet. Sicergo Definitio velut primum & generalissimum præceptum essentialia, unde cætera catenatim per naturalemq. dependentiam fluunt, præcedit, cui proxima est partitio.

Thesis Prima.

Physica est scientia corporis naturalis, quatenus naturale : feu est naturalium corporum scientia i. e. Interprete Zaborellac. 6. lib. de constic. scientiæ natur: Philosophia naturalis est scientia contemplativa quæ naturalium corporum quatenus principium motus insehabet, perf. Etam cognitionem tradit.

Illustration 11: Johann Conrads disputats, forside

freden kommer. Men når til slut Jorden og Himlen går under, så vil det samme legeme også opstå på den yderste dag

Den tyske tekst lyder:

Af ærlig pligt har jeg sat denne
 gravskrift over min elskede
 Ægtemand

Så snart min Jesus det vil, så vil jeg
 hvile ved din Side.

Så skal i himmelsk fryd min sjæl følge
 dig
 Rahel Oporini Enke

Illustration 13: Kirken i Bannesdorf

Øverst på epitafiet finder vi barok-familievåbnet med de to Mohrenköpfe - negerhoveder.

I Johannes Prætorius' ægteskab med Dorothea Appolonia var der 10 børn. Det sjette i rækken er min tip-4 oldefar Stephan Heinrich Prætorius, født 10. maj 1677. Han blev præst i Hammelev ved Haderslev fra 1727 til 1742.

Det, jeg har beskrevet i det foregående, er som en stor julegave for mig, og jeg skylder en oprigtig tak til Katrin Schlaaff for det energiske arbejde, hun har ydet. Uden hendes indsats havde

Illustration 14: Kirken i Burg

VIRIS
Reverendis Doctissimis & Præstantissimis
D. N. WARNERO OPORINO
 Rhedenæ
D. N. ESAIÆ PEINEN Langenhol-
 tzenæ
DN. HENRICO BOBERTO Bruggemensis
 Ecclesiarum Pastoribus vigilantissimis, di-
 gnissimis & fidelissimis
UT ET
Consultissimo & Prudentissimo viro
Dn. ANDREÆ KINEN Consuli &
 Syndico Reip. Alfeldensis gravißimo
NEC NON
Integerrimis & Præstantissimis viris
Dn. TISEMANNO Wackhenroder Came-
 rario Honoratissimo &
Dn. IOHANNI Alaborin, civi-
 Reip. Alfeldensis primario.

*Dn. Parenti, Avunculo amicis affinibus & Ever-
 getimes perpetua observantia prosequendis*

*Avungra hoc quorxor publicum humaniter inscribo,
 transmitto ac offero*

Johannes-Conradus Oporinus.
 Rh.Br.

Illustration 12: Johann Conrads disputats, sidste

denne slægtsgren stadig været et lukket kapitel. Nu er der blot tilbage, at skrive kapitlet til Slægtsbogen. Med de mange billeder, især Katrin har taget undervejs, bliver det et meget levende kapitel.

Illustration 15: Oporinus epitaphiet i kirken i Burg

Billedbehandling af billedfiler fra Arkivalieronline.dk

Richard Keijzer
ristcard@gmail.com

Scannerne på Arkivalieronline er ikke altid af høj kvalitet. De kan være for lyse eller mørke, hvilket kan give os store problemer, når vi skal læse dem.

Billedbehandling kan hjælpe, og du kan gøre det på din egen PC, hvis du har et billedbehandlingsprogram, for eks. Paint Shop Pro eller Photoshop.

Her er et par eksempler på de scanninger, der typisk ses på AO:

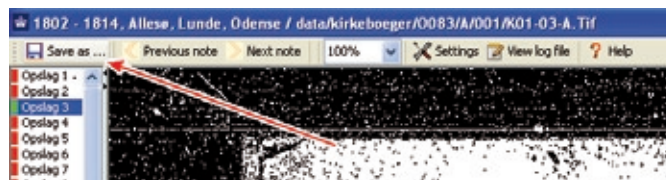
Da scanningerne blev foretaget, var kameraet indstillet til average exposure værdi. Dette vil være passende for de fleste sider. Men dertil kommer, at siderne gemmes i sort-hvid format. På den måde bruger filerne så lidt hukommelse som muligt. Meget hensigtsmæssigt for folkene, der tager sig af serveren, men mindre for folk, der skal have glæde af billederne. Farver og gråtoner i de originale dokumenter erstattes af pixels, som det ses her:

På billedet til venstre vil det menneskelige øje "se" gråtoner, men det er en illusion. Når man forstørrer billedet, ser man, at det kun drejer sig om sorte og hvide pixels.

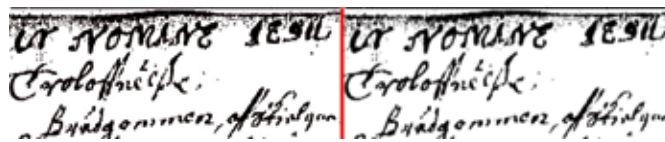
Med et billedbehandlingsprogram kan vi delvist genskabe det originale dokumentets gråtoner og derved gøre teksten lidt nemmere at læse.

Før vi kan gøre noget, skal vi dog sikre os, at vi har gemt billedfilen på vores PC. Dette er meget nemt, klik bare på *Gem som*-knappen i øverste venstre hjørne på skærmen:

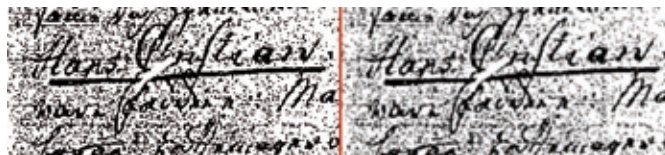

Dette gemmer scanningen som en TIFF-fil på computeren.

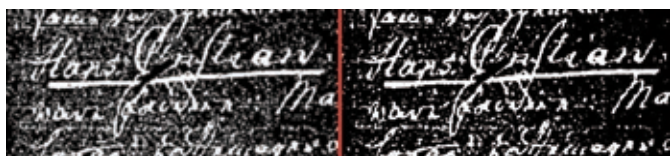
For at ændre et billede, der er rent sort-hvid, til et gråtone-billede, skal vi bruge en teknik, der kaldes *averaging* eller *blur*. Også kendt som Gaussian averaging/blur. De fleste billed-programmer har en funktion, der kaldes 'default'. Teorien bag denne er kompleks aritmetik, men det behøver vi heldigvis ikke at forstå for at bruge funktionen. Som eksempel bruger jeg her et udsnit fra en kirkebog fra Tårnby, København, 1676-1692, opslag 3:

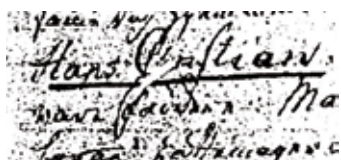
Til venstre ses originalen, til højre billedet efter at 'mean' operator har været brugt. Gevinsten mht. tydelighed er ikke overvældende stor, da originalens kvalitet var rimelig. Situationen er en anden, når originalen ikke er så god. Som eksempel har vi her dåbsindførslen for digteren Hans Christian Andersen:

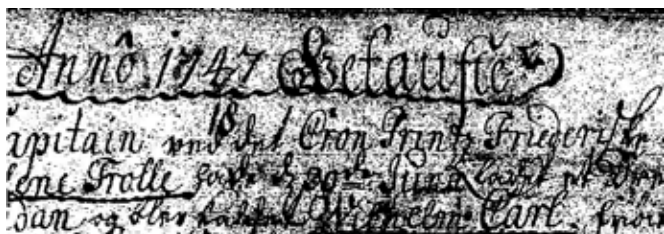
Til venstre ses originalen, til højre den behandlede version. Dette resultat kan forbedres yderligere ved at gøre billedet negativt (i nogle billedbehandlingsprogrammer kaldes funktionen *invert*) (herunder, til venstre) og derefter øge kontrasten i billedet (til højre):

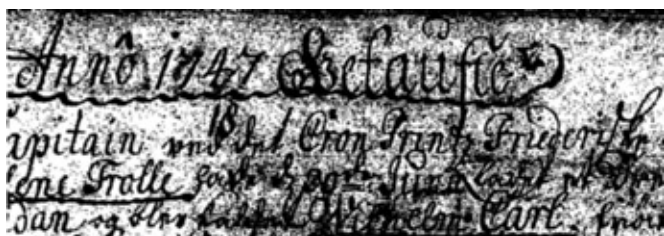
Herefter kan vi igen bruge negativ-funktionen, og få den effektivt forbedrede positiv tilbage. Den ser ud som herunder:

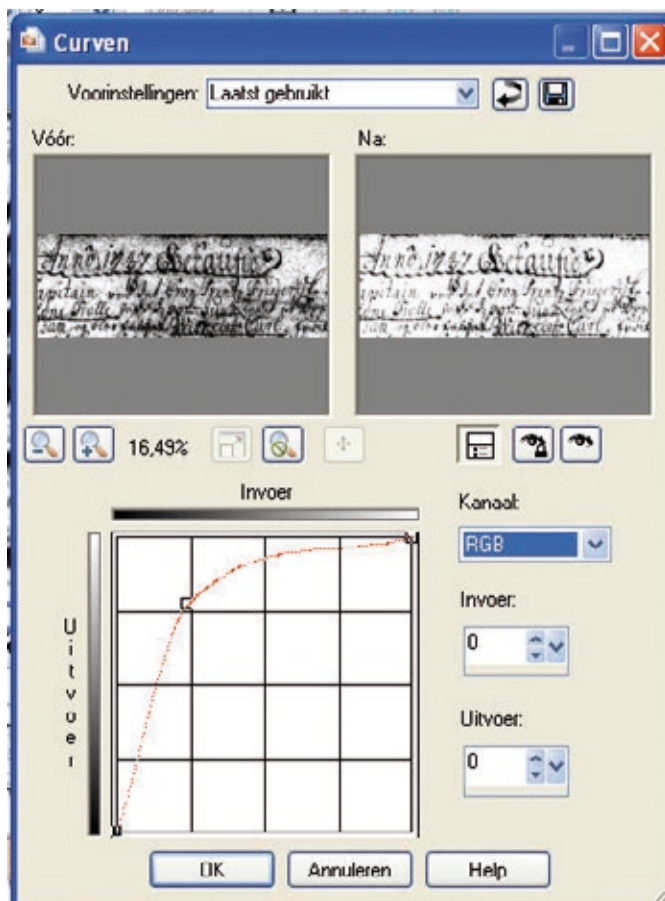
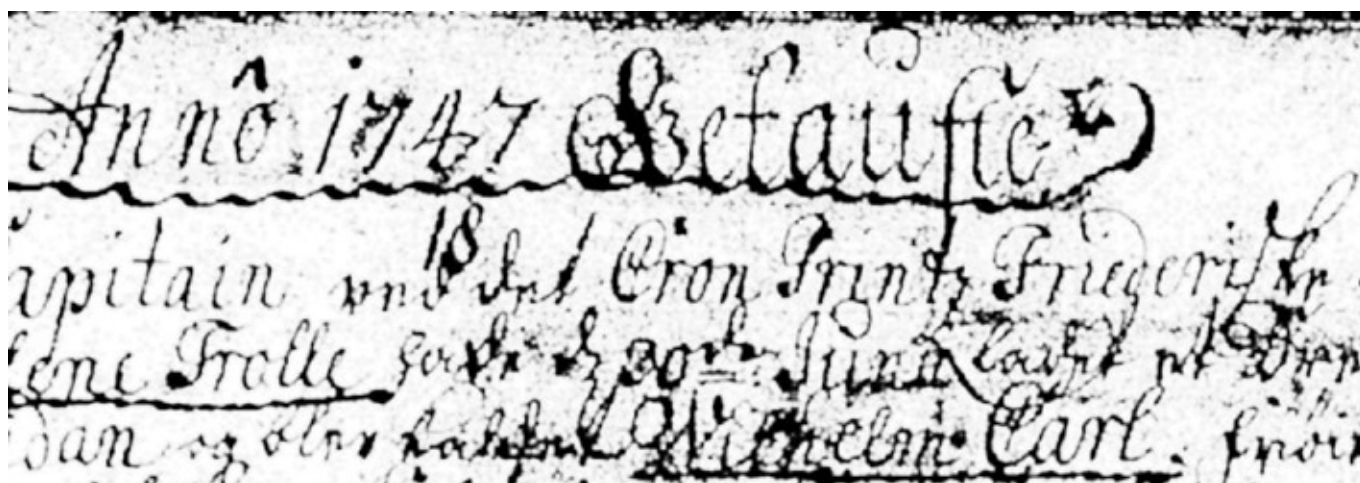
Vores pose indeholder flere gode tricks, for eksempel kurver-funktionen. Denne kan med effekt bruges til at rense mørke originaler. Tekst, som synes at forsvinde i en mørk baggrund, kan gøres meget klarere, som det her demonstreres ved en mørk original:

Vi bruger averaging/blur-funktionen, og vi får:

Nu er det tid for kurver-værktøjet, som tillader os at ændre billedets lys (luminance) på ikke-lineær måde.

I det lille preview vindue kan du se, hvordan originalen ser ud, og hvad resultatet af operationen vil blive.

Det endelige resultat ses nederst.

Teksten, som var delvist begravet i det mørke område, står nu klart og er rimeligt let at tyde:

Og dette er slutningen på en lille vejledning i at billedbehandle AO-filer.

Pesten, kirkebogen og slægtsforskeren

Michael Dupont,

Stenager 216, st. th.,
2600 Glostrup,

duponttuxen@gmail.com

Groft sagt findes der to typer af slægtsforskere, nemlig dem der kun interesserer sig for navne og årstal, samt dem der desuden dykker ned i de berettende kilder som justitsprotokoller og skifteretssager for at få noget kød på forfædrene. Ofte er forskellen mellem disse to typer ikke så stor, som den umiddelbart virker. Den første ville i mange tilfælde gerne sætte sin forfæder ind i en historisk sammenhæng og få noget mere at vide om personen og hans dagligdag; men måske driller skriften i de gamle kilder, eller der er for langt til arkivet. Desuden ligger kirkebøgerne og folketællingerne på nettet og er meget lettere at gå til end det øvrige materiale.

Kirkebøgernes muligheder

For nogen kan det derfor være et stort skridt at udvide brugen af kilder til andre end de traditionelle. Men det er faktisk muligt at vride spændende historiske oplysninger ud af en kildegruppe som kirkebøgerne - oplysninger som kan fortælle meget om sognet og indbyggernes historie - og som ikke kræver mere af slægtsforskeren end et basiskendskab til genealogi. Oplysninger i kirkebøgerne om fødsler og døde kan man nemlig bruge til at lave demografiske undersøgelser ud fra. Demografi er kort fortalt en statistisk beskrivelse af en befolknings størrelse, sammenhæng og udvikling. Et meget spændende - og skrækindjagende - fænomen, som det er muligt at identificere via kirkebøgerne, er pestens hærgen i Danmark. Denne artikel skal derfor fortælle lidt om sygdommen og give forslag til, hvordan slægtsforskere kan bruge kirkebøgerne til at undersøge, om deres forfædre boede i pest-

ramte områder og på den måde bedre forstå fortiden og deres aner.

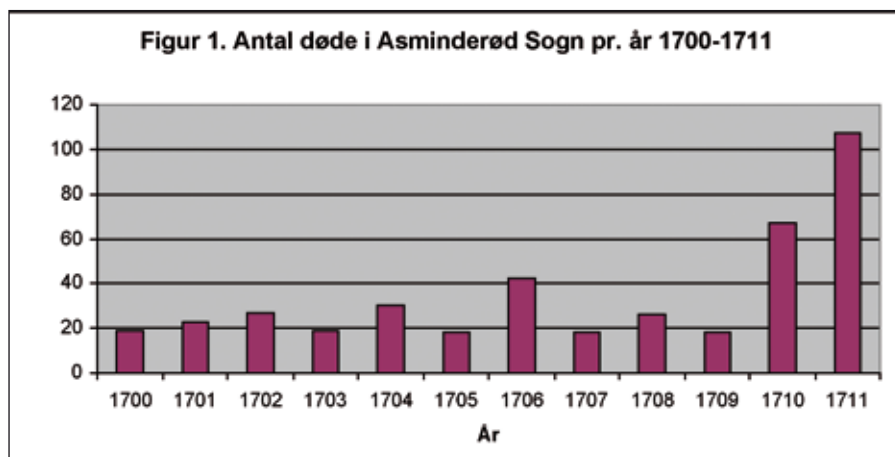
Hvad er pest

Pest er en sygdom, der forårsages af en bakterie. Et af kendetegnene ved sygdommen var, at den smittede per-

son fik bylder, ofte i armhulerne, i lysken eller på halsen nær ørerne - deraf betegnelsen "byldepest". Siden slutningen af 1800-tallet har man regnet den historiske pest for at være identisk med den moderne byldepest, som stadig findes i visse dele af verden. Den

Billede 1: En pestlæge i aktion for at kurere en patient.

beskrive sine oplevelser: ”I maj, juni, juli og august døde så mange mennesker, at ingen længere ville begrave dem, selv mod betaling. Hverken slægtninge eller venner eller en præst eller en tiggerbroder ledsagede, og der blev ikke længere holdt messe. Og den, der havde stået en afdød nær, måtte selv dø. Så tog man den døde, hvad enten det var dag eller nat, og bragte ham sammen med to eller tre andre til kirken og begravede ham, som bedst man kunne, og hvor der nu var plads, og dækkede ham med lidt jord, så hundene ikke skulle æde ham. [...] Faktisk døde man på så uhyggelig, frygtelig og skrækkelig vis, at ingen pen kan beskrive det.”

Efter den Sorte Død blev Danmark med jævne mellemrum ramt af pest, ofte i hvert årti. I det 17. og 18. århundrede skete det i årene 1601-1603, 1618, 1621, 1624-1626, 1629-1630, 1636-1638, 1653-1657, 1659 og 1711. Gerda Lise Knudsen har undersøgt spredningen af pesten i 1650'erne på Sjælland, og i 1654 kom den bl.a. til København, hvor den slog omkring 1/4 af byens indbyggere ihjel. I 1659 blev Jylland og Fyn ramt af en slem epidemi, måske pesten, og i nogle sogne døde der det år mere end 50 % af indbyggerne. Men generelt set er der forsket meget lidt i pestens spredning, og derfor vil man hurtigt kunne gøre sine egne opdagelser.

Efter pestepidemierne i midten af det 17. århundrede gik der mere end 50 år, før Danmark igen fik besøg af den frygtede sygdom. At der gik så lang tid skyldes muligvis den efterhån-

moderne pest smitter via rottelopper, spreder sig meget langsomt - aldrig fra menneske til menneske - og har meget lave dødstal. Disse træk har den ikke til fælles med den historiske byldepest, da den historiske pest bl.a. spredte sig ekstremt hurtigt, og fordi den altid bortrev en stor del af befolkningen. Desuden er det tydeligt, at sygdommen smittede fra menneske til menneske. Derfor mener mange forskere i dag, at den historiske pest enten var en anden sygdom end den moderne pest, eller at bakterien har ændret sig gennem tiden.

Pesten i et historisk rids

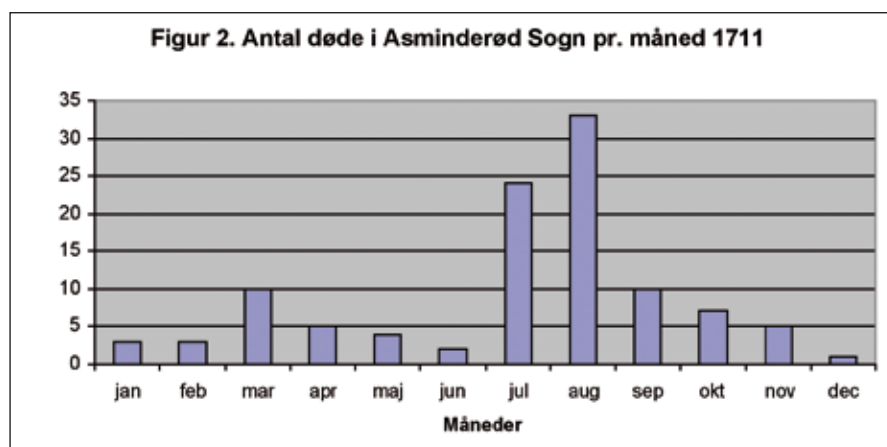
Pesten - eller epidemier generelt - hører til de historiske begivenheder, hvor det er nemmest at fastslå, om befolkningen blev påvirket eller ej. Inden for andre retninger af historiefaget - som bl.a. økonomisk historie, retshistorie eller kulturhistorie - taler man om, at befolkningen blev påvirket over en længere periode - eller måske slet ikke blev påvirket. På dette punkt er pesten radikalt anderledes, for hvis sygdommen først kom til en egn, så blev samfundet influeret med det samme, og ofte kan vi følge udviklingen i kilderne fra dag til dag.

Man havde ikke mange redskaber til at bekæmpe pesten med - det bedste var tvungen isolation af de smittede, men det var ofte kun muligt i byerne - og derfor kunne den hurtigt sprede sig til store dele af Danmark. Af den årsag vil rigtig mange slægtsforskere også have forfædre, som en-

ten selv har været smittet med pest, eller som har boet i pesthærgede egne.

Den første pestepidemi i Europa kaldes den Sorte Død og kom til i Italien i 1348 fra Asien. Den spredte sig hurtigt til resten af kontinentet, og i 1350 kom den til Danmark. Fra de egne, hvor kildematerialet er fyldigt, anslår man den til at have dræbt omkring 40-50% af befolkningen, og selv om det danske materiale kun er sporadisk bevaret, tyder det på samme dødstal herhjemme. I 1354 gik Valdemar Atterdag så langt, at han erstatte dødsstraffen med en bødestraf. Årsagen var det store ”mandetab”, som pesten havde forårsaget, for samfundet havde ikke længere råd til at spilde arbejdskraft på bøddlen.

Det er umuligt for os i dag at forstå omfanget af de menneskelige tragedier, som fulgte i kølvandet på pesten; men en krønikeskriver i byen Siena ved navn Agnolo di Tura forsøger gennem sin beretning om pesten i 1348 at

den effektive pestlovgivning, der søgte at begrænse sygdommens spredning. Først i 1711 vendte den tilbage og ramte Sjælland meget hårdt. København og Helsingør mistede rigtig mange indvånere, og ikke færre end 22.000 personer, eller godt 1/3 af hovedstadens befolkning, menes at være død dette år!

Kirkebøger som kilde til pesten

Den vigtigste kilde til pestens historie i Danmark er kirkebøgernes begravelseslister. Kirkebøgerne blev indført i 1646, og først efter dette år er det derfor i udbredt grad muligt at udtale sig om pestens spredning og dødelighed. De epidemier, der vil være mest relevante for slægtsforskerne, er derfor dem i 1653-1657, 1659 samt 1711. De danske kirkebøger er indscannet indtil første halvdel af det 20. århundrede og ligger på nettet på Arkivalieron-line.dk.

Hvis man år for år undersøger, hvor mange der døde i et sogn, mens ens forfædre boede der, så vil man relativt nemt kunne se, om der skete nogle store demografiske ændringer. Hvis der i denne periode var nogle år med meget høje dødstal, vil man med sikkerhed vide, at ens aner oplevede disse epidemier - og måske selv døde.

En god idé er at indtaste sine data i et regneark, fx Microsoft Excel, da det giver mulighed for at bearbejde resultaterne.

I den første kolonne kan man indtaste årstallene for den undersøgte periode og i den anden kolonne antallet af døde pr. år. Derefter kan man få programmet til at lave et diagram, som tydeliggør dødstallets udvikling.

Eksempel fra Asminderød Sogn

Som eksempel har jeg brugt Asminderød Sogns kirkebog og indtastet antal døde i perioden 1700-1711. I figur 1 ses resultatet. Her fremgår det tydeligt, at der døde et ekstremt højt antal personer i Asminderød Sogn i 1710 og 1711. Som omtalt var der i 1711 pest i Helsingør og København, og Asminderød Sogn, der ligger mellem de to byer, fik åbenbart også besøg af pesten dette

år. Derfor skal vi koncentrere os om dette årstal.

Når man har fundet frem til år med meget høj dødelighed, kan man eksempelvis finde ud af, hvor mange der gennemsnitligt døde i år uden epidemier, altså i år med normal dødelighed. Dette tal kan man nemlig sammenligne med antallet af døde i år med epidemier og på den måde se, hvor hård pesten var. I Asminderød Sogn døde der i perioden 1700-1709 i alt 240 personer, hvilket giver et gennemsnitligt dødstal på 24 personer pr. år. I peståret 1711 døde der 107 personer. Hvis vi sammenligner dette tal med 24, så døde der i Asminderød Sogn i 1711 ikke færre end 4,5 gange så mange som normalt. Her skal vi dog huske på, at en del af disse personer døde af andre årsager end pesten, fx af alderdom eller andre sygdomme.

Vi ved desværre ikke med sikkerhed, hvor mange der boede i Asminderød Sogn i 1711, for ellers kunne vi sammenligne antal indbyggere med antal døde og finde ud af, hvor stor en del af befolkningen, pesten bortrev. Nogle forskere er dog kommet frem til, at et almindeligt dødstal pr. år svarer til omkring 2,5 % af det samlede antal indbyggere. Med et årligt gennemsnitligt dødstal på 24, betyder det, at der boede omkring 960 personer i Asminderød Sogn i begyndelsen af 1700-tallet. Hvis vi sammenligner indbyggertallet med dødstallet i peståret 1711, døde der dette år lidt under 1/10 af Asminderød Sogns befolkning. Igen skal vi huske på, at ikke alle døde af pest, samt at epidemien året før også bortrev mange.

Det er desuden muligt at undersøge, hvornår dødeligheden var højest i løbet af et epidemiår. Hvis man igen indtaster sine oplysninger i et regneark, denne gang med en kolonne over måneder og en kolonne over antal døde pr. måned, så kan man se, hvornår på året sygdommen hærgede. Jeg har atter brugt eksemplet Asminderød og indsat dataene i figur 2. Her fremgår det, at der især døde et meget højt antal personer i månederne juli og august, og at dødstallet derefter

faldt til det normale i løbet af efteråret. Især gik det meget hårdt ud over det lille fiskerleje Sletten, der i dag ligger i Humlebæk Sogn. Det skulle gå stærkt med at få de døde begravet, da de udgjorde en smitterisiko, hvilket følgende makabre citat fra kirkebogen understreger: Den 19. juli 1711 blev "Lars Nielsen på Sletten begravet, som var 46 år [gammel, døde om] morgenen og straks kom til jorden uden nogen ligkiste, svøbt i lidt segldug og båret på en stol"!

Afslutning

Nu har vi set på, hvordan slægtsforskere kan undersøge, om deres forfædre har oplevet en pestepidemi, og hvordan de kan udregne sygdommens dødelighed; men det er faktisk muligt at komme meget tættere på. Man kan fx indtaste alle de døde i en årrække i sin slægtsdatabase for lettere at kunne se, hvilke familier der mistede flest. Hvis det ikke var ens egne forfædre, der blev ramt af pesten, kan man sammenligne de døde med de personer, der stod faddere ved barnedåberne og her se, om ens forfædre skulle have haft direkte forbindelse til de hårdt ramte husstande. Det kan jo have været venner, naboer eller fjerne slægtninge.

Det er dog ikke kun pesten, man kan undersøge ud fra kirkebøgerne, for historien er fuld af epidemier som fx tyfus, kopper, mæslinger - nogle landsdækkende, andre lokale. Ét har de dog alle til fælles: De giver os en spændende indsigt i fortiden og vores forfædre, og det kan være interessant at identificere og undersøge dem.

Litteratur

Den eneste dansksprogede undersøgelse af pesten, som behandler hele perioden fra 1350 til 1711, er Personalhistorisk Tidsskrift 2008:2, der er et delvist temahæfte om pesten. Her findes henvisninger til anden relevant litteratur. Desuden er følgende bog en god populistisk indføring i pestens generelle historie, dog især med vægt på den Sorte Død: Lone Leegaard: Pesten. Europa i katastrofens tegn, 2007.

Lokalarkiver i Århus

Kurt Lundskov
Tousvej 63
8230 Åbyhøj
Epost@lundskov.dk

Århus Kommune har ikke et selvstændigt by- eller stadsarkiv. Lokalhistoriske oplysninger om byen skal derfor findes flere forskellige steder. Erhvervsarkivet opbevarer Århus Kommunes arkivalier.

Hvis du skal finde lokalhistoriske oplysninger om Århus, kan du ikke bare henvende dig til stadsarkivet, som i mange andre byer. Sådan et har landets næststørste by nemlig ikke. Derfor skal du søge de lokalhistoriske oplysninger forskellige steder.

Byarkivet i Erhvervsarkivet

Erhvervsarkivet i Århus, der blev oprettet som landsdækkende institution i 1948 og i 1992 blev en del af Statens Arkiver, opbevarer hovedparten af Århus Rådstues, Købstads og Kommunes arkiver siden 1868, samt kommunearkiverne fra de forstads- og omegnskommuner, som indgik i Århus storkommune i 1970.

Herudover har arkivet de kommunale folketællinger (mandtalslister) for bl.a. Århus Kommune for 1885, 1892-1943, 1946, 1948 og 1953. I disse år havde kommunerne lokale folketællinger sideløbende med de landsdækkende folketællinger.

I arkivet kan du også finde fødselsanmeldelsesprotokoller fra Århus Købstad og de tidligere forstadskommuner for årene 1892-1943.

Historier om erhvervslivet

På Erhvervsarkivet kan du også finde arkivalier for mere end 8.000 virksomheder fra hele landet. Det drejer sig om både handels-, industri- og håndværksvirksomheder. Endvidere har de arkivalier fra blandt andre banker og

forsikringsselskaber. Også arkivalier fra faglige organisationer samt private erhvervsfolk findes her.

Blandt store virksomhedsarkiver som opbevares i Erhvervsarkivet, kan nævnes ØK, B&W, Danisco, Frichs fabriker, FDB, Superfos og DFDS.

Et kopisæt af Nationalmuseets industri-, håndværker- og arbejdererindringer for perioden 1880-1950 findes ligeledes på Erhvervsarkivet.

De har også lavsprotokoller for blandt andet Århus tilbage til 1500-årene.

I lighed med Landsarkiverne, finder du også her kirkebøger og folketællinger på mikrokort for hele landet - kirkebøger frem til 1891, og folketællinger for 1787-1870, 1880 og 1890.

Adgang til arkivalier på Erhvervsarkivet sker som udgangspunkt efter

arkivlovens bestemmelser. For noget materiale kan der dog være indgået andre aftaler om adgang.

Lokalhistorisk Samling

Lokalhistoriske oplysninger om Århus kan også findes i Lokalhistorisk Samling, der hører under Hovedbiblioteket.

Her kan du finde (næsten al) lokalhistorisk litteratur om samt skønlitteratur med relation til Århus, jubilæumsskrifter fra foreninger, institutioner og virksomheder, informationer om byens gader og veje, om kendte bygninger, museer, havnen, gamle og nye bykort, alle vejviserne for Århus siden 1859 med mere.

De har også avisudklip om byen siden 1950'erne, ligesom de har Aarhus Stiftstidende fra 1850 til i dag.

Erhvervsarkivets hjemsted på Vester Allé i Århus

Lokalhistorisk Samling har lokaler på Hovedbiblioteket.

Sejrs sedler er en spændende og meget omfattende samling af personoplysninger fra Århus

Lokalhistorisk Samling har endvidere et sæt af "Sejrs sedler". Det er 130.000 kartotekssedler, der har notiser med overvejende personoplysninger om Århus-borgere hentet fra Aarhus Stiftstidende fra 1794 til ca. 1900. "Sejrs sedler" kan også findes på Erhvervsarkivet, Statsbiblioteket og Landsarkivet for Nørrejylland.

Herudover har Samlingen mere end 80.000 lokalhistoriske billeder samt videoer og dvd'er fra byens gader, bygninger, skoler, seværdigheder, personer og begivenheder.

Besøg arkiverne

Erhvervsarkivet, Vester Allé 12, Århus C. Læsesalens åbningstid er dog ikke særlig kundesvenlig, da den kun er åbent mandag-fredag kl. 9-16.

E-post: mailbox@ea.sa.dk.

Hjemmeside: www.sa.dk/content/dk/om-statens-arkiver/organisation/erhvervsarkivet. (Måske er det nemmere at google efter "Erhvervsarkivet Århus").

Lokalhistorisk Samling, Århus Kommunes Biblioteker. Hovedbiblioteket, Mølleparken, Århus C. Åbent mandag-lørdag i bibliotekets åbningstid (hverdage kl. 10-20, fredag til kl. 18, lørdage til kl. 15). Ekspeditionstiden for bibliotekarhjælp svinger lidt, se deres hjemmeside.

E-post:

hblokalhistorisk@mkb.aarhus.dk

Hjemmeside:

www.aakb.dk/sw1440.asp

Århus-arkiver på nettet

Udover ovennævnte hjemmesider, er der nogle andre, som kan være nyttige:

Daisy. I arkivdatabasen Daisy kan du finde oplysninger om Statens Arkivers samlinger. Samlingerne omfatter arkivalier fra 1100-tallet og frem til i dag, skabt af statslige såvel som private. Her kan du således også finde, hvad der måtte være af arkivalier fra Århus. www.daisy.sa.dk

Århus-billeder. Omkring 12.000 digitaliserede fotos fra det gamle Århus. www.aarhusbilleder.dk

Århus leksikon. Med leksikale oplysninger og steder, personer, gader og meget andet.

www.aakb.bib.dk/lokhist/aarhleks/

Folket i midten. Her finder du folketællinger, vielsesdata og borgerbøger for Århus. Folketællingerne dækker årene 1787, 1801, 1834, 1845 og 1860. Vielsesdata dækker årene 1760-1870. Århus Borgerbog dækker årene 1750-1862. Det geografiske område er ved

at blive udvidet til også at dække Favrskov Kommune.

www.folketimidten.dk/

Bygningsnumre i det gamle Aarhus.

Her kan du søge på gamle og nye husnumre og gader samt matrikelnumre fra 1829-1869.

www.folketimidten.dk/nrsoeg.cgi

Støtteforeningen Aarhus Byarkiv.

Der er oprettet en støtteforening til et byarkiv for Århus. Her findes nogle billeder og nyttige oplysninger om det gamle Århus. www.aarhusbyarkiv.dk.

Lokalhistorie i Århus. Sider med links til lokalhistoriske arkiver og foreninger i Århus-området.

www.lokalhistorieiaarhus.dk

Slægtshistorisk Forening, Århus. Foreningen har blandt andet en oversigt over samtlige nuværende og tidligere gaders beliggenhed i byens sogne.

www.slaegt-aarhus.dk

Lundskov.dk. Endelig kan jeg – i al ubeskedenhed – nævne min egen hjemmeside, hvor du kan finde omkring 200 lokalhistoriske artikler om det gamle Aarhus: om byhistorie, personer, steder, lokaliteter, forlystelser og meget andet.

<http://aarhus.lundskov.dk> (uden www) eller www.lundskov.dk.

Fremragende hjælp i DIS-Forum

Kathrine Tobiasen

Korsagervej 13
8900 Randers
Tlf. 86 44 56 89

tobiasen@dis-danmark.dk

Ingen slægtsforskere undgår det – med mindre man hører til den flok, der udelukkende satses på allerede afskrevne kilder og fund på Internettet. Hvis man bare går en smule i dybden med sin forskning, støder man uvægerligt på håndskrevne kilder: Kirkebøger, protokoller med skifter, skøder, fæstebreve, politirapporter osv. – alle er de udfærdiget med mere eller mindre sirlig gotisk håndskrift. Af en præst eller en skriver, der slet ikke har skænket det en tanke, at efterkommerne mange år senere fortvivlet ville søge en mening i de uhyrlige tegn.

Det er svært for begyndere, og selv erfarne skriftlæsere kan støde på ord, der ikke på nogen måde vil give en mening fra sig. Hvad gør man så? Det kan være en god ide at søge sammen med andre og hjælpe hinanden i en studiekreds, men i dag ligger den allerbedste hjælp, man kan få, kun et museklik herfra. I DIS-Forums gruppe Hjælp til tydning står en flok gode læsere på pinde for at finde frem til den rigtige tolkning af de vanskelige ord. Og tit fører det endda mere med sig.

Lad os tage et eksempel:
Den 2. december kl. 16.23 har Aase Jensen et problem med folketællingen 1845:

Hvem kan fortælle mig hvad der står som efternavn og fødested ved opslag 14 Thisted Landsogn 1845. Thisted Amt

*Dragsbæk
Georg Christian Monsen eller Mensen, Feldbereder 64 år fødested ????????? Ved hustruen mener jeg der står Maren Rasmusdatter Lassen 64 år fødested Horsens?*

Et par timer senere har Elin Madsen været hos DDD og konstateret, at indtasteren af tællingen heller ikke har kunnet tyde Georg Christian Mensens fødested; hun efterlyser parrets vielse, der kunne give vigtige oplysninger. 20 minutter senere kommer fra Niels Bjørgeng:

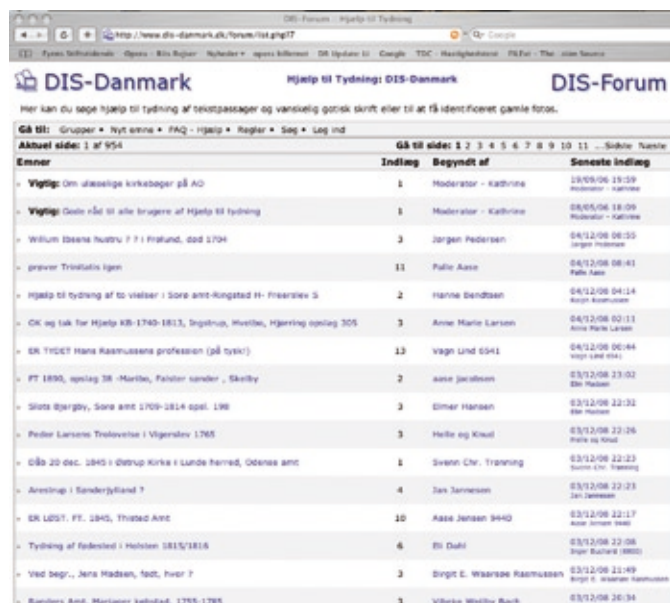
*Et skud fra hoften:
Stade i det Hanoverske*

Senere på aftenen vender Aase tilbage med vielsen:

Jeg har fundet vielsen i Thisted, men den er svær at læse, opslag 116 i 1814-1824 nr. 12, [b]hvis jeg kunne få hjælp til denne.[/b]

Niels går i krig med indførslen, men klokken er 23.45, og det er forståeligt nok for sent til vanskelige tydninger. Næste eftermiddag leverer Elin en næsten færdig ”oversættelse” af den lange indførsel:

Ungkarl Georg Christian Mensen, Feld-bereder, efter foreviist Døbeattest fra Præsten Johan Andreas Samuel Rodaty til Cosmal og Damiani Kirke i Stade dat. 10. Feb. 1815, født i bemeldte Stade d. 30. Decembr 1781. Hans Forældre anførtes at være Hieronymus Richard Mensen og Hustr. Maria Wilhelmine Meyer og Faddere ved hans Daab Hr. Pastor Georg Christian Mensen xx xxx xxx og Hr. Pastor Carl Christian Mensen. Ved Attester for gode xxx, alle ægte, bevist sit hidtil velførte? og an-

stændige Liv, - sidst fra Hr Magister Estrup i Randers Dat. 27. May d.A. og Hr. Pastor Brodersen til St. Johannes Kirke i Flensborg Dat. 6. July d.A.

Pigen Maren Lassen, imod forevist Attest fra Amtsprovst Ridder Brøndsted i Horsens, der født 15 Juny 1781 af Forældre Corporal Rasmus Lassen og Hustr. Elisabeth Jeppesdatter. Har forviist Attest fra Districtschirurg Minisch i Horsens dat. 3 July 1815 at have havt de virkelige xxkopper, har tjent 4 Aar i Haderslef og 12 Aar i Flensborg hvorfra hun har godt Vidnesbyrd for sit Liv givet af Hr. Pastor Jensen 6 july d.A. Præst til Hell. Geistes Kirke ibidem xxx xxx mod den Schlesvig Holst. Forord. af 28. Novemb 1800 gjort gjældende ogsaa her ved bemeldte Skrivelse af 24 January 1801 haver disse nu hertil ankomne Folk beviist ved Embeds Attest fra Hr. Richard Brodersen Præst til St. Johannes Kirke i Flensborg at i bemeldte Kirke til hvilken Menighed de da hørte er lovformeligen lyst for dem som de der agtede at lade sig vie her i Thisted, den 5. 6. og 7 Sønd. eft. Trinit sidst at ingen Indsigelse var sket og at det ikke var ham bekjendt at nogen af dem havde givet andet Ægteskabsløvte. Attesten dateret 4 August sidst, i xxx 15 Sept 14 Sønd. eft. Trinit og paafølgende 15. og 16. blev lyst for dem her i Kirken

Niels har et par enkelte bemærkninger:

Jeg er stort set enig med Elins tydning (dog Hadersleb og Ægteskabsløvte). Et par forslag:

Georg Christian Mensen, des K indes Oncle (barnets onkel) og Hr doctor Carls

Ved Attester fra gode Mænd, alle ægte, beviist sit hidtil velførte

1815 at have havt de virkelige Mskekopper (Menneskekopper)

I Overenstemmelse med den I Morgen 15 Sept:

Og 11 minutter senere (kl. 16.54 d. 3. Dec.) kan Elin erklære:

Fint, vi er enige. ©Jeg havde overvejet menneskekopper, men var ikke sikker.

Dette er bare et forholdsvis tilfældigt udvalgt eksempel på, hvordan forskere – måske langt fra hinanden rent fysisk – på smukkeste vis kan arbejde sammen om at tyde besværlige tekster. Og som sagt – hjælpen er bare et museklik fra dig. Du kan vedhæfte en billedfil med teksten, hvis du har den i digital form, eller henvise til f.eks. AO.

Hvis du ikke allerede kender Hjælp til tydning, så prøv. Her er plads alle begyndere og brug for do. erfarne hjælpere. Og husk: de første ender med at blive de sidste.

DIS-Træf Medlemmernes database

Der er nu 1.93 millioner poster i DIS-Træf.

Vi nærmer os altså de 2 millioner - mon dette tal kan nås i 2008?

Statistikken siger stadig, at perioden:
1850-99 indeholder de fleste personer
1800-49 er den næststørste gruppe,
efterfulgt af 1750-99.

Husk at jo større databasen er, jo større er chancen for gevinst. I takt med, at antallet af bidragydere stiger, vokser også muligheden for at finde sammen med andre, der forsker i samme slægter som en selv.

Læs mere om databasen, og om hvordan du indsender dit bidrag, på hjemmesiden:
www.dis-danmark.dk/distref/distref.asp

Slægtsforskerens ABC
En håndbog for alle som beskæftiger sig med slægtsforskning
Af Jørgen Green & Michael Green Schmidt

Førlaget Grifo

En grundig og omfangsrig håndbog for alle, som arbejder med slægtsforskning.
416 sider, 248 kr. incl. moms.

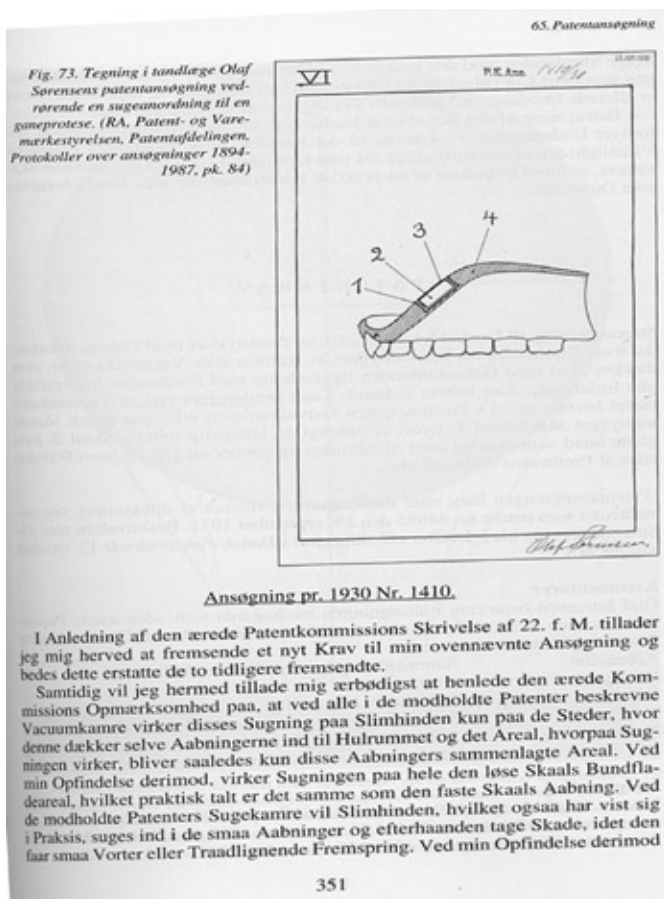
JØRGEN GREEN
Jens Skrivners og Kirstine Navnløs
To børn i Christian 4's Tugt- og Børnehus

Førlaget Grifo

En dramatisk, bevægende og kærlighedsfuld historie om to børns opvækst i Helsingør og deres ophold i Christian 4's Tugt- og Børnehus i København.
For 12 år og opefter.
160 sider, 165 kr. incl. moms.

Bestilles på www.grifo.dk
Førlaget betaler forsendelse inden for Danmark.

Bedstefars forslag.

tyk streg under det forhold, at hvis man som slægtsforsker ønsker at fylde kød på slægten, er det ikke nok at "afvente", at der dukker noget kød op. Hvis man skal lykkes, skal man selv, aktivt opsøge "køddet", selv stille spørgsmål, selv være nysgerrig og søgende. Udgivelsen her - og i det hele taget den samlede serie, er en ypperlig inspiration i den aktive søgen efter kød på slægten.

Mange andre aspekter

Udgivelsen rummer flere andre, vigtige aspekter. Helt centralt er det indledende kapitel om "Fremherskende arkivsystemer 1920-1970", hvor der på kyndig vis bliver sat fokus på blandt andet de centrale kommunale journalsystemer. Her er gemt meget vigtig information, som kan blive nyttig i den praktiske søgeproces på arkivets læsesal. Jeg vil anbefale alle at gennemlæse afsnittet. Desværre har man været nødt til at placere gennemgangen af det såkaldte "Rentekammersystem" i et af seriens andre bind. Det havde selvfølgelig været fint med det hele samlet ét sted. Men der er den fornødne henvisning, så mon ikke det lader sig klare?

Ikke alt

Naturligvis er der tale om et udvalg. Undervejs i gennemgangen kan man måske savne en eller anden kilde, og andre gange kan man anse noget af det medtagne for overflødigt. Men ingen har selvfølgelig nogen sinde kunne forestille sig noget komplet. Men netop takket være de kvalificerede forskeres prioriterede valg, har vi ikke blot fået et værk med et spændende og læseværdigt indhold, men så sandelig også med et indhold, der kan inspirere og motivere til at gå videre i jagten på det spændende kildemateriale. Jeg kan kun endnu engang anbefale denne bog på det allervarmeste.

Bogen koster indtil 31. marts 2009 195,00 kr. Samme pris er gældende for de andre udgivelser i serien, ligeledes frem til 31. marts 2009. Herefter er enkeltværksprisen 275,00 kr. Der er forskellige tilbud ved køb af tre bind eller mere. Henvendelse herom og i øvrigt om køb kan ske ved henvendelse til: Selskabet for udgivelse af Kilder til Dansk Historie c/o Landsarkivet for Sjælland, Postboks 661, Jagtvej 10, 2200 København N, tlf. 33 14 34 14.

Der er også kontaktmulighed via e-mail:
bogekspeditionen@christensen.mail.dk

Generalforsamling 2009

Årets generalforsamling finder sted den 18. april 2009 kl. 12.00 på
 Arbejdermuseet,
 Rømersgade 22, 1302 København K
 Se www.arbejdermuseet.dk

Efter generalforsamlingen vil der være mulighed for rundtur, hvor der forskellige steder vil stå guider og fortælle om tiden.

Der er selvfølgelig ingen tilmelding til generalforsamlingen, men jeg skal have tilmelding til rundturen. Den kan fremsendes pr mail til kasserer@dis-danmark.dk og skal være hos mig senest den 7. april. Til rundturen er der mulighed for at tage en gæst med.

Det blev fortalt i familien

men passer det nu, eller er det en skrøne ?

Nelly Jensen

Nørregade 20, 1.tv.,
1165 København K
Tlf. : 33 15 52 94

Nelly.jensen@mail.tele.dk

I min familie fortalte min kusine denne historie, som hun havde fra sin mor: Vores farfar var arrestforvarer i Kalundborg og en dag flygtede en fange fra arresten, og så skulle vores farfar have råbt til sine to sønner (vore fædre): "Smid træskoene, drenge", og så var den vilde jagt gået ind. Om arrestanten blev fanget, melder historien ikke rigtigt noget om, men "man" sagde, at der var en tegning af den historie i *Blæksprutten*.

Det måtte verificeres!

Jeg fandt ud af i hvilken periode - sådan ca. - min farfar Herman Petersen var arrestforvarer og bestilte *Blæksprutten* for perioden til Det Kgl. Biblioteks Læsestue. Og gik i gang, årgang efter årgang blev gennemgået, men der var ingen tegning af noget, der lignede jagten på en flygtende fange. Stor skuffelse - skulle jeg virkelig droppe den historie?!!

Men hvis der var noget om snakken, måtte der da være skrevet om det i den lokale avis. Det Kgl. Bibliotek

har et vidunderligt arkiv, så jeg bestilte *Kalundborg Folkeblad* for den omtalte periode.

Igen sad jeg på læsesalen. Dvs. det passer ikke, jeg stod op, for aviser dengang var jo store, så de indbundne årgange, jeg fik udleveret var kæmpestore - tykke, tunge og med "krøllede bogstaver".

Og pludselig var der bid !

Kalundborg Folkeblad skriver fredag den 6. september 1918: (Det foregår jo under 1. verdenskrig)

Tysk Flyver anholdt i Kalundborg.

Han flygtede for 14 Dage siden fra Odense og har siden ernæret sig med Tyveri.

2 Pige-kammertyverier her i Byen.

Et Flugtforsøg over Ladegaardens Stakit.

Politiet i Kalundborg gjorde i Gaar en god Fangst, idet Betjent Breiting og Statsbetjent Henriksen anholdt den tyske Flyver Wilh. Helms, der i December drev i Land ved Ringkøbing og senere blev interneret i Odense - Herfra flygtede han den 10. August og siden har han ikke været til at finde.

I Gaar med Middagstoget kom han til Kalundborg - og gik straks paa Tyvetogt, et Haandværk Fyren sikkert har drevet flittigt, siden han slap væk fra Odense Kaserne.

I Skibbrogade gik han op i en Ejendom og stjal fra et Pige-kammer 5-6 Kr. Ingen opdagede Tyveriet, før Fuglen var fløjet.

Han aflagde derefter Besøg i Cordilhus, hvor han fra et Pige-værelse stjal 10-12 Kr. Her traf han en af Beboerne paa Trappen, og Fyren var fræk nok til at spørge efter en Dame, som han vilde tale med. Navnet var opdigtet og Fyren skyndte sig at forsvinde ud af huset.

Da Politiet blev underrettet, begyndte der en energisk Jagt paa Fyren, som ogsaa hurtigt blev nappet og ført paa Politistationen.

Tyskeren forsøger at flygte.

En hidsig, men kortvarig Jagt over Stakitter og Pigtraad.

Tyskeren var ikke henrykt over pludselig at blive berøvet sin Frihed, og da Betjent Breiting vilde føre Fyren over til Arresten, stak han af. Idet Breiting vilde tage sin Kasket, for Tyven ud ad Døren og løb ned mod Ladegaardshaven, hvor han med et adræt Spring satte over Stakittet og skønt der er 3-4 Alen at falde, slap han heldigt fra Springet. Han fortsatte i strakt Karriere gennem Haven, satte over et Par Pigtraadshegn og vilde have fortsat ud over Godsejer Lawaetz Marker. Men de 3 Betjente var i Hælene paa ham og da Statsbetjenten raabte : "Stands eller jeg skyder", stoppede Tyskeren, stod Ret og bad om Naade!

Under Forfølgelsen fik Breiting flænget et Par Benklæder.

Tyskeren blev nu ført i Arrest, og i Formiddag har han været i et

Langt Forhør.

Her oplystes det, at Tyskeren siden Flugten fra Odense har holdt sig skjult i København og var nu taget paa en lille Tourne. Han er 25½ Aar og Smed af Profession.

Man vil nu se at faa opklaret, om han har flere Tyverier paa Samvittigheden.

Sandsynligvis vil han, naar han har faaet sin Dom, blive sendt tilbage til Odense. Eventuelt skal Sagen afgøres af de militære Myndigheder.

Den tyske Flyver flygtet fra Kalundborg Arrest

Han har i Nat slaaet Hul i Fængselsvæggen
og
har foretaget et halsbrækkende Spring fra
10 Alens Højde
Da Arrestforvarer Petersen i Morges kom
ind i Cellen
var Fuglen fløjet

Den tyske Flyver Helms, der sad arresteret i Kalundborg, har i Nat sagt Byen Farvel, idet han er brudt ud af Arresten og har taget Flugten, medens Byen laa i sin dybeste Søvn.

At han ikke har været videre begejstret for paany at blive indespærret, fremgik jo tydeligt af hans Flugt-forsøg forleden. Han løb som et vildt Dyr for at slippe væk, og havde Statsbetjenten ikke haft Aandsnærværelse til at raabe: "Stands eller jeg skyder!" var Fyren sikkert den Gang sluppet væk. Men nu maatte han overgive sig. I Cellens Ensomhed har han imidlertid siddet og udpønset nye Flugtplaner, og i Nat stak han af. Han vidste, at Springet kunde koste ham Liv og Lemmer, men væk vilde han.

Da Opdagelsen fandt Sted.

I Morges ved 7-Tiden, da Arrestforvarer Petersen kom ind i Tyskerens Celle, ventede der ham en ubehagelig Overtaskelse, thi da han havde laaset Døren op og var kommet indenfor, saa han, at Tyskeren havde taget Flugten. I Nattens Løb havde Helms faaet itubrækket sin Seng og faaet udtaget en Jerndrager, der sad dybt inde i Muren og holdt Sengen oppe. Straks efter at han har faaet Jerndrageren løs, har han stillet sin Seng op paa Enden ud mod Ydermuren, hvorefter han straks er kravlet op og har slaaet Gibsen af. Endelig har han pillet Murstenene ud en efter en, indtil han har faaet et Hul i Muren lige stort nok til at han har kunnet slippe igennem

Et livsfarligt Spring fra 10 Alens Højde..

En Flugt over Fængselsmuren og ud i Arrestforvarerens Have.

Da Helms har faaet Hullet tilstrækkeligt stort, maa han være kravlet ud med Benene først, hvorefter han har ladet sig falde ned fra 10 Alens Højde – hans Celle var beliggende i 1ste Etage – og ned i Gaarden mellem selve Arresthuset og de fire Arrestgaarde. Han maa uden Tvivl have slaaet sig meget alvorligt – godt kan han under ingen Omstændigheder være sluppet fra det livsfarlige Spring. Han maa imidlertid ikke være kommet mere til

Skade, end at han har kunnet kravle op ad en af Dørene til Fængselsgaardene, hvorefter han er balanceret paa Muren hen til Arrestforvarer Petersens Have, hvor han er sprunget ned og er forsvundet ud i Friheden. Dertil har man nemlig kunnet følge hans Spor – men heller ikke længere.

Vi aflægger et Besøg i Cellen.

De udtagne Sten er stillet pænt paa Plads.

Rygtet om Flyverens Flugt spredte sig naturligvis med Lynets Fart ud over hele Byen og vakte den aller-største Opmærksomhed.

Vi har i Formiddags aflagt et Besøg i Tyskerens Celle og saa, hvorledes der ser ud efter Flugten. Alt ligger hulter til bulter derinde. Sengen er brækket itu, og Madrasserne er lagt hen under det Sted, hvor Flygtningen har lavet Hullet for at kunde dæmpe Støjen ved at Pusningen faldt ned. De udtagne Sten har Helms baaret hen og stillet pænt paa Plads lige ved Indgangen til Cellen.

Mærkværdigvis har de andre Arrestanter ikke hørt det mindste til den natlige Flugt.

Da Arrestforvarer Petersen sidst var inde ved Flyveren.

Arrestforvarer Petersen er selvsagt meget ked af, at Tyskeren har taget Flugten – men selvfølgelig er han uden Skyld.

Da der i Aftes ved 10-Tiden blev bragt Hr. Petersen en ny Arrestant, saa han samtidig ind til Helms – og her var der intet usædvanligt at mærke – alt var, som det skulle være. Flygtningen sad da paa sin Seng og lod som om han skulde til Køjs.

Hr. Petersen fortæller, at han ikke kan sige, paa hvilket Tidspunkt af Natten Flugten er foretaget, da hverken han eller hans Familie har hørt det mindste. Tyskeren har været saa paapaselig, at hverken Sten eller Kalk er faldet ned i Gaarden og dermed kunnet foraarsage Spektakel.

Arrestforvarer Petersen fortæller, at Tyskeren ved sin Flugt var iført et brunt Jakkensæt og sorte Støvler. Han havde hverken Hue, Kravetøj eller Seler paa, da disse Ting opbevares af Arrestforvareren.

Stor Staahej blandt Politiet over Flugten.

Arrestforvarer Petersen meldte selvfølgelig øjeblikkelig Tyskerens Flugt til Byfoged Gjessing og i Løbet af et Øjeblik var hele Politistyrken paa Benene. Men der var intet at gøre. Tyskeren var og blev borte, hvor meget man end søgte i Arresthusets nærmeste Omgivelser.

Byfoged Gjessing udtaler til os, at selvfølgelig er det en meget ubehagelig Affære for Politiet, men der er ikke andet at gøre end at tage Sagen med Sindsro. Hr. Gjessing har den Tro, at Tyskeren ikke kan være sluppet langt bort, da han uden tvivl maa have slaaet sig ganske alvorligt ved at lade sig falde ned i Gaarden mod den haarde Beton, der dækker Jorden.

Politimesteren hælder til den Opfattelse, at Flygtingen holder sig skjult et eller andet Sted i Byen eller Omegnen for at afvente en passende Tid til sin Flugt.

Samtlige Politistationer paa Sjælland blev straks alarmeret.

Flygtingens Signalement.

Tyskeren er 25 Aar, 66 Tommer høj, nærmest slank, er iført graabrunt Tøj – Jakke og Benklæder er af samme Stof. – I Jakken er der Harmonikalommer. Under venstre Skulder er der 2-3 Rifter, Mærker af Pigtraaden fra Flugten forleden. Han har ingen Kravetøj paa, og Skjorten er sribet. Han er barhovedet og paa Fødderne har han Læderfodtøj.

Han er blondlys, Forhaaret er tyndt, og i Tindingerne er han skaldet. Haaret er ret kort og klippet ens over hele Hovedet. Han er skæggløs; da han ikke er barberet i nogen Tid, har han temmelig lange Skægstubbe.

Vore Læsere vil nok – hvis de træffer en Gentleman med dette Udseende – ringe til os eller Politiet. (!!!!)

Næste dag skriver Folkebladet under overskriften "Den flygtede Flyver" om en stjaalet cykel paa Banegaarden :

"....Det formodes, at han straks efter at have brudt ud af Arresten, er gaaet ned paa Bane-gaarden for at undersøge Togtiderne, og da han saa har opdaget, at der først gik Tog ud paa Morgenstunden, har han stjaalet Cyklen."

Videre skriver Folkebladet :

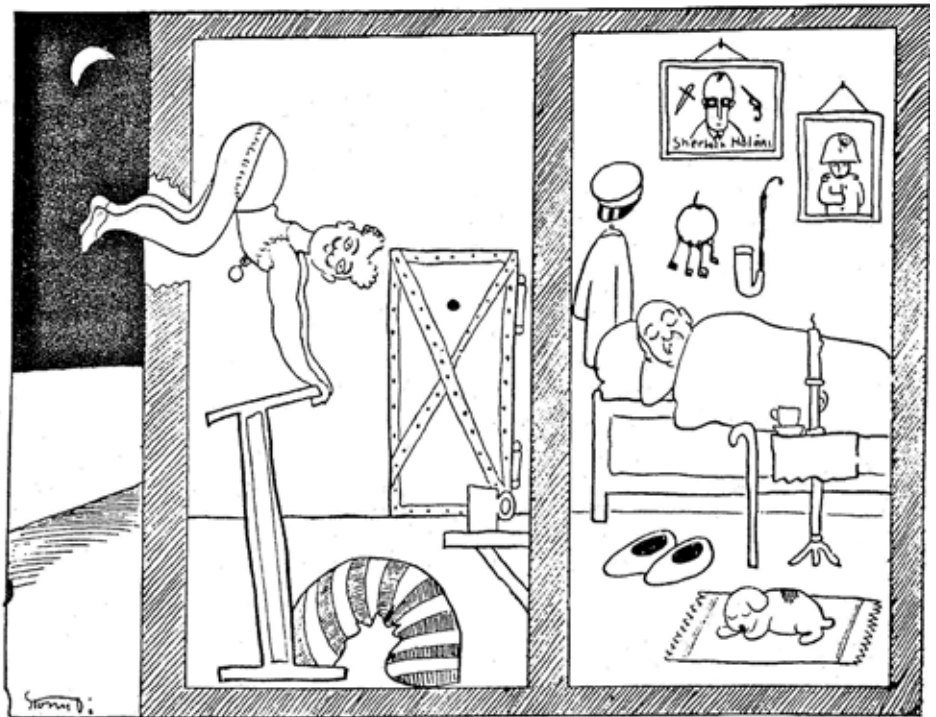
" Arrestforvarer Petersen fortæller os, at Helms opførte sig meget rolig i Arresten. Han sad for det meste stille hen og var saa sløv, at man nærmest fik det Indtryk, at han ikke var rigtig klog." – og"at Politiet var endnu ved 4-Tiden i Eftermiddag uden Spor."

Lørdag den 14. september bringer Folkebladet denne Storm-P tegning

Han blev vist nok fanget i Vejle.

Helt passede historien ikke, men min farfar kunne jo godt have deltaget i den første jagt sammen med sine to sønner, selvom Folkebladet ikke nævner det og tegningen var ikke i Blæksprutten, men i BT.

Morale: man skal ikke kaste vrag på, hvad der sådan fortælles i familien og selv om det hele ikke passede i dette tilfælde, kom der da en god historie ud af det.

Hvordan Tegneren Storm-Peterjen tænker sig Flyverens Flugt fra Kalundborg Arrest.
Der efter B. E.

Aner i Australien?

Erik Hippe
hippe@dadlnet.dk

En ny internetside gør det muligt at søge efter aner, som er udvandrede til Australien. Muligheden er stillet til rådighed af Detlef R. Papsdorf, som er født 1944 i Sachsen, i 1955 flygtet med sine forældre og en søster til Hessen i Vesttyskland, hvor han 1973-2002 har været apoteker og siden 1978 intensivt har beskæftiget sig med slægtsforskning. På hans internetside www.familienarchiv-papsdorf.de er der gennem årene tilkommet mange nyttige henvisninger for slægtsforskere og senest en omfattende data- og billedbank fra australske kirker og gravpladser. Det er også muligt at koble sig direkte på "det australske link" www.ozcem.net, hvor man også får præsenteret de personer, som udfører den omfattende dataindsamling.

Til fri benyttelse

Foruden Detlev R. Papsdorf har det især været den australske hjemstavns- og slægtsforsker Donald Ross i Tanunda/ Barossa Valley/ South Australia, som har peget på de spændende muligheder, der ligger i oplysningerne fra de mange forskellige gravpladser i

Australien, lige fra store velregistrerede kirkegårde til enkeltgrave og "forsvundne" gravfelter på offentlige såvel som private marker. Internetsiden giver via de enkelte gravpladser mulighed for at søge på tysk-, skandinaviske- og hollandsk- klingende navne med tilhørende "personfakta" (navn, fødselsdato og -sted samt dødsdato), afbildning af kirkegårde og gravstene.

Man kan frit benytte hjemmesiden, hvor der ikke er tilknyttet krav i form af registrering eller password. Eneste betingelse er, at man respekterer Copyright.

Under alle omstændigheder er man velkommen til at søge yderligere information hos Detlev R. Papsdorf dpapsdorf@web.de eller fap@gmx.eu

Særtilbud - især til nye medlemmer

Ekspeditionen har et restoplæg af de seneste numre af medlemsbladet, som sælges så længe lager haves.

Slægt & Data – årg. 2006 sælges samlet for 50 kr.

Slægt & Data – nr. 2, 3 og 4 af årg. 2007 sælges samlet for 50 kr.

Henvend dig til Ekspeditionen ekspedition@dis-danmark.dk eller brug bestillingsformularen på hjemmesiden under medlemstilbud

Medlemsundersøgelsen

Erik Kann

Johan Jepsens Vej 1
2830 Virum
45 85 18 02

erik@reinholdt-kann.dk

Alle grunddata for medlemsundersøgelsen er tilgængelige på foreningens hjemmeside www.dis-danmark.dk

Allerførst: Efterfølgende tolkninger og vurderinger er udtryk for mine personlige opfattelser og må ikke ses som bestyrelsens officielle udlægning. Så er det på plads.

Som det er mange bekendt, blev der i perioden december 2007 til januar 2008 foretaget en undersøgelse blandt foreningens medlemmer med henblik på at belyse en række ting i relation til medlemsskaren, interesseområder, ønsker etc. I alt blev der stillet 46 spørgsmål.

Besvarelsesprocenten

Tilslutningen var imponerende og over det forventede: I alt 1732 svarede inden for tidsfristen. Med det daværende medlemstal på ca. 4800 svarer det til, at ca. 1/3 af medlemmerne gav sig til kende. Det store antal af respondenter kombineret med det forhold, at der er god overensstemmelse mellem besvarelsene og den samlede medlemsskare for såvel geografiske fordeling som fordelingen m/k gør, at jeg mener, det er rimeligt at sige, at der er tale om en repræsentativ undersøgelse. Set i bakspejlet kan jeg godt se, at nogle af svarene ikke kan tillægges helt samme betydning som andre. Det gælder eksempelvis spørgsmålene om brug af Internettet. Eftersom der er tale om et spørgeskema, som skulle tilgås via nettet, er det næppe forventeligt at finde mange "Nej til nettet – besvarelser" i udfaldsrummet.

Mange spørgsmål, mange svar

Der er rigtig mange ting, der kan belyses ved en nærmere analyse af besvarelsene.

Helt banalt kan tallene kaste lys over aldersfordelingen blandt foreningens medlemmer, ligesom andre besvarelser kan bidrage til at "karakterisere" medlemsskaren. Det er i høj grad resultater, der vil indgå i bestyrelsens fremtidige strategiske overvejelser.

Et andet forhold er holdningen til foredrag og undervisning. Hvad er det man efterspørger, og hvor langt vil man egentlig bevæge sig for at komme til foredrag. Sidst anførte

problemstilling er samtidig et interessant bidrag i debatten om den lokale foreningsdannelse.

Analyse af tallene

I dette korte indlæg vil jeg alene endevende et lille bitte udvalg af relevante temaer. Alle resultaterne af undersøgelsen er nu tilgængelige på foreningens hjemmeside. Jeg vil hermed opfordre til, at læserne lægger vejen forbi www.dis-danmark.dk for detailstudier. Samtidig vil jeg også på det kraftigste opfordre til, at medlemmerne giver sig tilkende, meget gerne i bladet eller i Forum. Det kan være, at der er resultater, I finder særlig interessante, overraskende eller måske foruroligende. Bestyrelsen kan meget vel analysere og fortolke. Men måske har vi engang imellem de "forkerte briller" på. Så klik ind, læs og fortolk. I behøver ikke lave fine grafer eller diagrammer. Men skulle det være, at I alligevel har lyst til et diagram, hjælper redaktionen gerne.

Aldersfordelingen

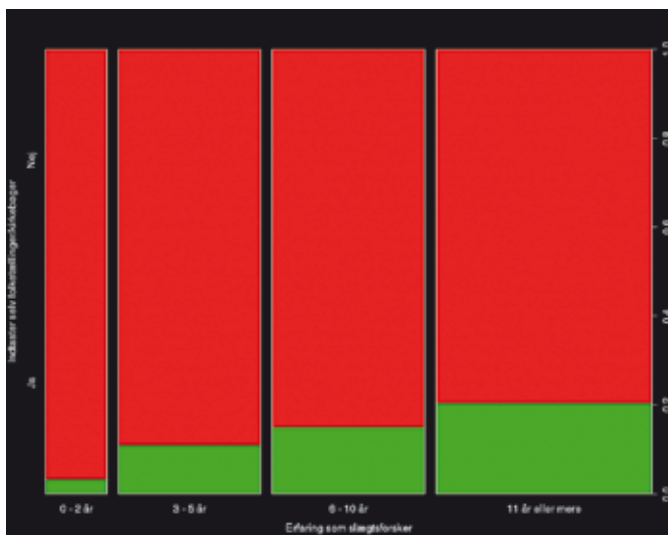
Aldersfordelingen blandt medlemmerne bør efter min mening give anledning til overvejelser i bestyrelsen. Fordelingen belyses ud fra svarene på spørgsmål 2 "Alder". Langt den overvejende del af medlemmerne er i aldersgrupperne mellem 51-60 og 61-70: I alt 65,4%! De yngre generationer derimod (aldersgrupperne 20-30, 31-40 og 41-50) udgør alene 14,7%! Dels vil der tydeligvis med tiden opstå et problem, når de små årgange af nuværende yngre bliver "kernemedlemmer" i foreningen, dels er der grund til at overveje, om foreningens indsats over for den yngre aldersgruppe er god nok. Eller er perspektivet snarere, at den yngre generation slet ikke har brug for en forening som DIS med den nuværende profil. Måske er vi på vej mod at skulle lukke foreningen inden for 20-25 år!

Indtastning af kirkebøger og folketællinger

Jeg har set på spørgsmål 5 "Erfaring som slægtsforsker" i sammenhæng med spørgsmål 13 "Indtaster du selv folketællinger/kirkebøger". Resultatet ses i fig. 1:

Det første, der falder i øjnene er, hvor stor andelen af "ikke - indtastere" er i samtlige aldersintervaller. Selvom andelen af indtastere er stigende med erfaringen som slægtsforsker, giver det alligevel anledning til at tænke:

Indtastning af kirkebøger og folketællinger.

Skal indtasterne i virkeligheden slet ikke findes i DIS' medlemsskare? OK - jeg ved godt, at det er sat lidt på spidsen - men alligevel!

Besvarelsene viser ret klart, at villigheden til at indtaste folketællinger/kirkebøger er væsentlig mindre blandt slægtsforskere med kortere erfaring end blandt slægtsforskere med længere erfaring i faget. Det kan tolkes således, at man i starten af karrieren er mere forsigtig. Men eftersom gruppen af slægtsforskere med meget lille erfaring (0-2 år) tidligst kan være startet i 2005/2006, kan tallene også være et udtryk for den tendens, der har vist sig inden for de senere år, nemlig et fald i antallet af indtastede poster til kildeindtastningsprojektet.

Lige gyldig hvad er også dette resultat noget bestyrelsen skal tænke grundigt over.

Brugen af slægtsforskningsprogrammer

Jeg har taget udgangspunkt i spørgsmål 5 "Erfaring som slægtsforsker" og set besvarelsene i sammenhæng med svarene på spørgsmål 9 "Brug af slægtsforskningsprogrammer". Spørgsmål 9 gav følgende valgmuligheder:

- Jeg har købt et slægtsforskningsprogram
- Jeg har hentet et gratis slægtsprogram på Internettet
- Jeg har konstrueret mit eget slægtsprogram
- Jeg bruger ikke pc til mine slægtsdata
- Andet

Slægtsforskningsprogrammer.

Ikke overraskende er der en forholdsvis større andel af slægtsforskere med mindre erfaring, der arbejder med et gratis slægtsprogram hentet fra nettet (18,8% af gruppen med erfaring mellem 0-2 år faldende til 11,2% af gruppen med erfaring på 11 år og mere). Langt mere interessant er det efter min mening at se, at der samlet set er tale om, at næsten 80% af alle har tilkendegivet, at de har købt deres eget slægtsforskningsprogram. At købe sit eget program betragter jeg som udtryk for en grad af "etablering" som "fast" slægtsforsker. Dette skal ses i sammenhæng med, at DIS ikke i de sidste mange år i nævneværdig grad har bragt informationer om og sammenligninger mellem programmer. Konklusion: Medlemmerne er nu så dus med IT, at de sagtens er i stand til selv at vælge.

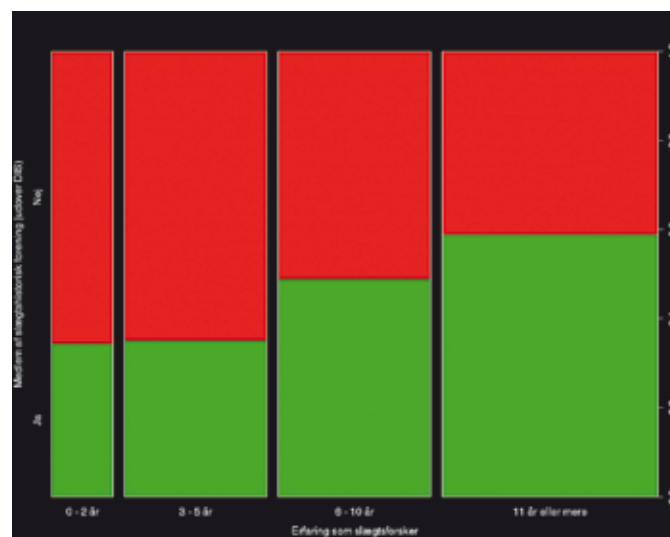
Medlemskab af slægtshistorisk forening

Udgangspunktet for denne minianalyse er tallene for erfaring som slægtsforsker sammenholdt med medlemskab af slægtshistorisk forening (henholdsvis spørgsmål 5 og 17).

Allerførst må man sige, at der ikke er tale om tal med markante og voldsomme udsving.

Tallene belyser dog det, man kunne kalde det foreningspolitiske landskab: Interessen for at være medlem af en slægtshistorisk forening er stigende, jo mere erfaring man har som slægtsforsker. Det overraskede mig en smule, at man skal helt op i gruppen med 6-10 års erfaring, førend der er tale om ca. 50% tilslutning til en slægtshistorisk forening. Set i et større perspektiv kunne tallene fortælle, at formidlingsopgaven til helt nye slægtsforskere kun i mindre omfang ligger i foreningsregi. Egentlig passer det meget godt med mine egne erfaringer fra foredrag i landets slægtshistoriske foreninger: Kun én enkelt gang har jeg gennemgået kirkebøger som begynderstof ved et foreningsforedrag.

Resultaterne er afgjort interessante i de kommende forhandlinger om muligt samarbejde mellem de landsdækkende foreninger i Danmark.

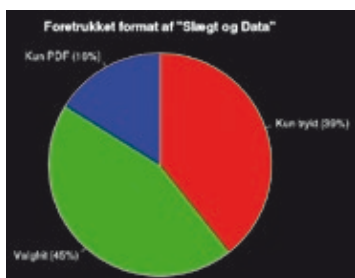
Medlemskab af slægtshistorisk forening.

Format på Slægt&Data

Den sidste analyse i denne omgang angår foreningens blad Slægt&Data. Forholdet er belyst i spørgsmål 46, hvor man skulle tage stilling til følgende:

Ønsker man Slægt&Data tilsendt

kun som PDF (altså elektronisk på nettet)
kun i papirudgave
valgfri tilsendelsesform

Formatet på Slægt&Data.

I betragtning af, at der er tale om en spørgeskemaundersøgelse, der skulle besvares på nettet, er det påfaldende, at andelen af de, der alene ønsker tilsendelse som PDF "kun" udgør 16%. Ud fra resultaterne vil jeg anbefale, at

man ikke ændrer på udsendelsesformen lige med det samme. Jeg har sammenholdt erfaringerne som slægtsforsker med ønskerne til udsendelsesform. Jeg havde en teori om, at der ville tegne sig et billede af en "ung generation" af medlemmer, der i stort tal gik ind for digital udsendelse og formindsket papirforbrug.

Der er ganske vist en tendens til, at flere "nye" slægtsforskere gerne ser digital tilsendelse. Men dels er der langt fra tale om klare tal, dels kan man jo i bund og grund ikke vide, hvor gamle slægtsforskerne med lille erfaring rent faktisk er!!!!

Afslutning

Som anført ovenfor håber jeg på rigtig mange tilkendegivelser, når I har nærstuderet grunddata på hjemmesiden. Det kunne også være, at I kom frem til spørgsmål, som I mente burde stilles ved næste medlemsundersøgelse. Det ville da være ekstra fint!!!

Efterskrift

En særlig tak til cand.act. Asger Reinholdt Christensen, der har bistået og inspireret ved denne artikel.

WEGA BOGBINDERI

Stenildhøjvej 54
9600 Aars

Indbinding af:

- alle slags slægtsbøger
- tidsskrifter mm.

Pris efter aftale

Bogbindermester:

Heidi Gass Sibbesen
Tlf. 98 66 12 81
Mail: Heidi.gass@sibbesen.dk

Kalender

Tid	Sted	Emne	Arrangør	Tilmelding m.v.
Onsdagene 28. januar, 11. februar, 25. februar, 11. marts 2009 kl. 9.30-12.00	Gersagerparken 35, parterret, 2670 Greve	Slægtsbogen v. Hans Peter Poulsen Hvordan disponeres stoffet, og hvordan gøres det levende? Og hvordan gribes det an, rent praktisk?	Sydkystens Slægtsforskerforening i Gersagerparken og DIS-Danmark	Tilmelding til Ingrid Bonde Nielsen på tlf. 4390 8060 eller e-mail: bonde@eriksminde.dk senest 5. januar 2009 Pris 100 kr., der betales 1. kursusdag. Max. 17 deltagere
Lørdag 21. februar 2009 kl. 10.00-12.30	Ikast Bibliotek, Grønnegade 25, 7430 Ikast	Skatter og måleenheder gennem tiderne v. Svend-Erik Christiansen	Ikast Slægts- og Lokalhistoriske Forening og DIS-Danmark	Gratis. Tilmelding ikke nødvendig. Frokostpause fra kl. 12.00-12.30, medbring evt. madpakke. Øl, vand og kaffe kan købes.

Kontingent 2009

Det er atter tid at betale kontingent for det kommende år, nemlig inden 1. februar 2009.

Her i december modtager I et girokort fra PBS. Har I anmeldt det til PBS sidste år, behøver I ikke at foretage jer noget, såfremt betalingen står på jeres betalingsoversigt fra jeres bank.

Har I ikke fået anmeldt betalingen til PBS sidste år, kan I nå det endnu ved straks at anmelde det til betalingsoversigt via jeres netbank eller aflevere girokortet i jeres bank.

Betal gerne via NETBANK

Jer - der betaler via netbank - skal bruge girokort/indbetalingskort 71 og skrive alle tallene, der står i identitetslinjen nederst på det tilsendte girokort.

Hvis I ikke ønsker at benytte det tilsendte girokort, kan I betale via netbank overførsel ved at bruge registreringsnummer 9570 og konto 501 2058, men HUSK at skrive jeres medlemsnummer. Det er de sidste fire cifre efter bogstaverne 00000XXXX (fortrykt oppe på girokortet i feltet: Medlemsnr.).

Fra udlandet

Via netbank eller overførsel gennem sin egen bank kan alle udenlandske medlemmer betale ved at benytte følgende BIC-DABADKKK, IBAN DK71 3000 0005 0120 58. Der er også mulighed for at betale via Paypal til kasserer@dis-danmark.dk, men HUSK AT beløbet skal svare til 200.- Dkr.

Norske medlemmer kan indbetale 215.- Nkr til konto 8101 06 11601.

Jeres kasserer i DIS-Danmark
Werner Nielsen Wittekind

DIS-Danmarks ekspedition

Ole Hald Madsen

Rikkeminde Allé 4
5250 Odense SV
ekspedition@dis-danmark.dk

Tlf. 26 84 25 19
Telefonen er åben for ekspedition:
Tirsdag kl. 14-18 - ellers telefonsvarer.

Ekspeditionen besvarer praktiske spørgsmål og sørger i øvrigt for forsendelse af foreningens forskellige produkter, f.eks. cd'erne med Slægt & Data og Postadressebogen 1921 ect.

Ekspeditionen står også for tilmelding til DIS-Danmarks læsekredse, hvor udenlandske blade rundsendes blandt DIS-medlemmer.

www.dis-danmark.dk

Hanne Marie Rud
webmaster@dis-danmark.dk

Undervisningskoordinator

Ann Christensen
kursus@dis-danmark.dk

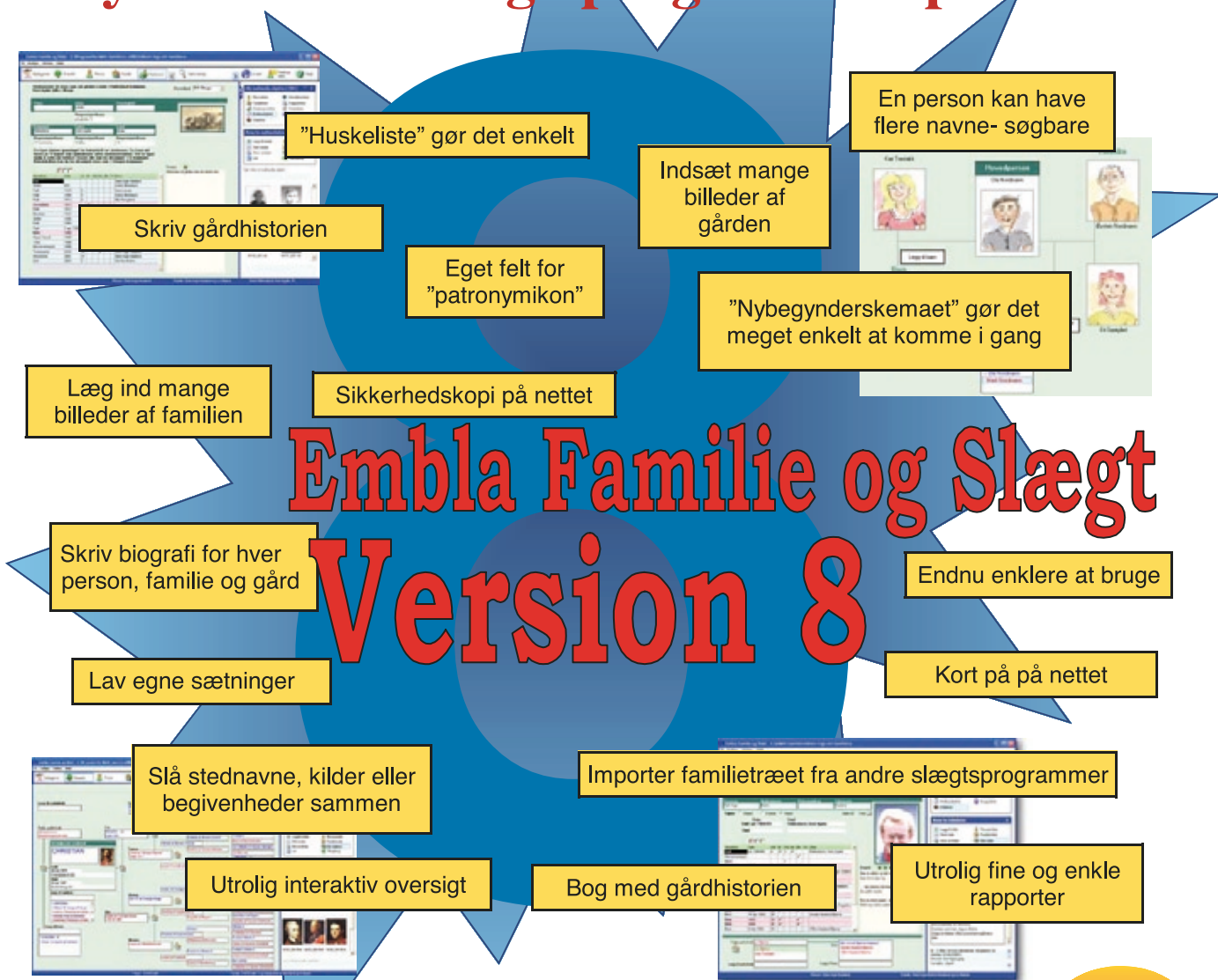
DIS-Danmarks bestyrelse

Arne Christiansen <i>Formand + DIS-arkiv + HFH + AO-repr.</i> Langelinie 34 C, 5230 Odense M. Tlf. 66 13 31 34	christiansen@dis-danmark.dk
Erik Kann <i>Næstformand + Ansvh. redaktør.</i> Johan Jepsens Vej 1, 2830 Virum. Tlf. 45 85 18 02	kann@dis-danmark.dk
Werner Wittekind <i>Kasserer + Nordtysk repr. + Undervisningsudvalg.</i> Rudersdalsvej 114 2.sal tv., 2840 Holte. Telf. 45 41 43 15	wittekind@dis-danmark.dk
Kathrine Tobiasen <i>Medredaktør + DIS-Forum + Kommunikationsudvalg.</i> Korsagervej 13, 8940 Randers. Tlf. 41 28 65 30	tobiasen@dis-danmark.dk
H.C. Andersen <i>Kommunikationsudvalg + Undervisningsudvalg + Hjemmesideudvalg.</i> Munkevangenget 24 D, 5230 Odense M. Tlf. 66 13 69 39	andersen@dis-danmark.dk
Ole Degn <i>KIK-repræsentant.</i> Mellemhøjnen 11, 8800 Viborg. Tlf. 86 67 47 02	degn@dis-danmark.dk
Ruben Højmark Jensen <i>DIS-Træf + DIS-Fadder + DIS-Arkiv.</i> Lucernevej 17, 4180 Sorø. Tlf. 57 83 28 94	hojmark@dis-danmark.dk
Hans Ressel. Dampmøllegade 11, 3700 Rønne. Tlf. 56 95 81 82	ressel@dis-danmark.dk
Henning Karlby <i>Hjemmesideudvalg + Undervisningsudvalg.</i> Rylevej 2, Bro, 5464 Brenderup. Tlf. 64 44 28 08	karlby@dis-danmark.dk

Returneres ved varig adresseændring

Slægtsforskning er spændende!

Ny version af slægtsprogrammet på dansk

"Huskeliste" gør det enkelt

Skriv gårdhistorien

Eget felt for "patronymikon"

Indsæt mange billeder af gården

En person kan have flere navne- søgbare

"Nybegynderskemaet" gør det meget enkelt at komme i gang

Læg ind mange billeder af familien

Sikkerhedskopi på nettet

Embla Familie og Slægt

Version 8

Skriv biografi for hver person, familie og gård

Endnu enklere at bruge

Lav egne sætninger

Kort på på nettet

Slå stednavne, kilder eller begivenheder sammen

Importer familietræet fra andre slægtsprogrammer

Utrolig interaktiv oversigt

Bog med gårdhistorien

Utrolig fine og enkle rapporter

Besøk oss på Internettet - www.embla.dk

Embla Familie og Slægt version 8.

Embla Familie og Slægt er sjovt, spændende og meget enkelt at bruge!

**Kun kr.
890,-**